

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

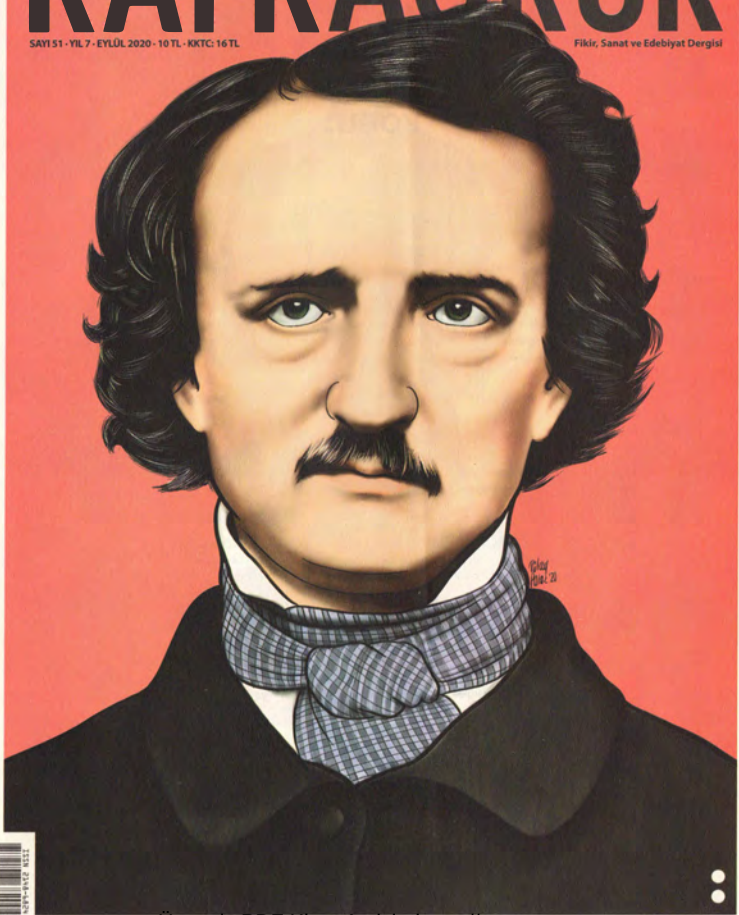
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 51 - YIL 7 - EYLÜL 2020 - 10 TL - KKTC: 16 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Edgar Allan Poe

Konu:

KAFKAOKUR

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi
"...ben edebiyattan ibaretim."
Franz Kafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 51 - 10 TL | KKTC: 16 TL
kafkaokur.com - konudukkan.com - instagram.com/kafkaokur - twitter.com/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi: Kafka Okur Yayıncılık İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.

Genel Yayın Yönetmeni: Gökhan Demir • **Editör:** Merve Özdolap • **Sanat Yönetmeni:** Yeliz Akın
Kapak ve Sanat Yönetmeni: Tülay Palaz • **Yayın Danışmanı:** Baran Güzel • **Genel Koordinatör:** Eren Caner Polat
Saha Koordinatörü: Süleyman Özkara • **Konu Dükkânı:** Aslı Coşkun Demir

Adres: Fırzağa Mah. Hayriye Cad. No: 18 Mayıs Apt. K: 3 D: 5 Beyoğlu, İstanbul
İletişim: editor@kafkaokur.com

ISSN: 2148-6824 **Yayın Türü:** Yerel, Süreli Yayın

Baskı: İleri Basım Matbaacılık Tel: [212] 454 35 10 Matbaa Sertifika No: 33316

Dağıtım: TurkuvaZ Dağıtım Pazarlama A.Ş. [216] 585 90 00

Yazarlar

Okan Çil • Soner Sert • Nermin Tanı • Yağmur Arat • Deniz Barut • Gonca Özmen
Kemal Varol • Hakan Bıçakcı • Sinem Sal • Cihat Duman • Şehnaz Erkan • Devrim Çakar
Tuğba Sarıunal • İpek Atcan • İhsan Kara • Sidal Yurt • Uğur Biryol

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj, Poster

Tülay Palaz • Cansu Akın • Didem Dağbaşı • Serkan Yolcu • Hande Koçhan • Yeliz Akın
Merve Yigit • Eren Caner Polat • H. Sercan Tunalı • Nilay Adilim • Gamze Enginler Dizdar
Dilruba Karalp • Başak Arslan • Oya Başkaya • Pelin Aysan • Miraç Yıldırım

©Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar
elektronik ortamlar da dahil olmak üzere
yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

*Yalnızlığımı kendi
hâline bırakan.*

Çıra Altın

Okan Çil

DÜNYA EDEBİYATININ LANETLİ YAZARI

“Beni böyle huzursuz eden neydi? Çözülemez bir gizemdi bu. Düşünürken üstüme çöken belirsiz kuruntularla da boğuşamıyordum. Hiç de tatmin edici olmasa da şu sonuca varmak zorunda kaldım: bizi böyle etkileyebilecek basit ve doğal nesne kombinasyonları hiç şüphesiz var olsa da, derinliğimizin ötesinde olan bu gücü analiz edemeyiz.”

Neredeyse bütün hayatını yoksulluk, çaresizlik ve hayallerle geçirmiş, bunlarla mücadele etmek için de sürekli içkiye ve edebiyata sarılmış kederli bir ruhtan, Edgar Allan Poe'dan bahsedebiliriz bu sefer.

Şiirlerin ve öykülerin yanı sıra, çağdaşı olan edebiyatçıların hemen hepsine dair yayımladığı ağır eleştirileriyle de bilinen Edgar, bütün hayatını edebiyata vakfetmiş, ancak yaşadığı sırada yazdığı hiçbir kitabı ikinci baskıya dahi görmemişti.

Kendi yüzyılında kıymeti bilinmeyen bu devasa beyin, modern polisinin ve korku edebiyatının yaratıcısı olarak da kabul edilse, Baudelaire, Doyle, Nietzsche, Kafka, Joyce ve Dostoyevski gibi isimleri derinden etkilemiş de olsa 40 yıllık hayatında kitaplarından kazandığı tahmini para 300 dolardı.

HER ŞEYDEN UZAK - HER ŞEYE UZAK

Aslen İngiliz olan ve dokuz yaşında Amerika'ya göç eden Eliza, yetenekli ve popüler bir oyuncu olarak isminden kısa sürede söz ettirmeye başlamıştı. Hukuk öğrencisi olmasına rağmen tiyatro arzusuna yenik düşen David Poe ise irili ufaklı her rolde boy gösteriyordu. Çeşitli sahnelerde birlikte oynayan Eliza ve David'in birbirlerine aşık olup genç yaşta evlenmeleri de o zamanlar kimseyi şaşırtmadı. Tarih 19 Ocak 1809'u gösterdiğindeyse, Boston'daki küçük bir pansiyonda, ailenin ikinci çocuğu olarak Edgar Allan Poe dünyaya geldi.

Eliza ve David oyuncudular. Para kazanmak, kariyerlerinde yükselmek için sürekli turneye çıkmaları gerekiyordu. Bu bazen haftaları, bazen ayları bulabildiği için çocukla-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

rın bakımıyla da büyükbaba ve büyükanne ilgileniyordu. Turne dönüşleriye bambaşka bir sorundu; ya Eliza verem yüzünden öksürük nöbetlerine tutuluyor ya da David kendini içkiye veriyordu.

1811 ilkbaharında bir sabah David ortadan kayboldu. Birtakım hikâyeler öldüğü yönünde olsa da genel kanı Eliza'nın ihanetini kaldıramayıp onları terk ettiği yönündeydi. David'in sonsuza dek kayboluşu Eliza'nın hastalığını hepten tetikledi ve Eliza aynı yılın temmuzunda sahneye çıkmayacak hâle gelip nihayetinde gözlerini kapadı.

Henry dört, Edgar üç, Rosalie ise iki yaşındaydı ve hepsi ortaklık kalakalmışlardı.

"Onu hiç tanımadım - baba şefkatini hiç bilmedim. İksisi de birbirlerinden birkaç hafta arayla öldüler. Üzüntüyle ara ara birçok kez karşılaşmışım ama aile şefkati, özlemi acılarının en ağırı oldu."

24 yıl sonra arkadaşına yazdığı bir mektupta bunları anlatacak olan Edgar'ın ve kardeşlerinin geleceği hepten belirsizdi. Yoksulluk büyükanne ve büyükbabanın da belini бүтүгүндөн beklenen son gecikmedi; üç kardeş de farklı yerlerde yetişmek zorunda kaldılar. Edgar da İskoç göçmeni başarılı bir tüccar olan John Allan ve onun şefkatli eşi Fanny Allan'ın himayesine verildi. Böylelikle 7 Ocak 1812'de vaftiz edilen küçük yetim her iki soyadı da kullanarak Edgar Allan Poe adını aldı.

Allan 1815'te ticari birtakım sebeplerle İngiltere'ye taşındılar ve Edgar okul hayatına burada, bir yatılı okulda başladı. Latince, imla, coğrafya dersleri alıyor, zeki olduğu kadar asi ve inatçı bir öğrenci olarak isim yapıyordu. Kitaplarla erken yaşta tanışması en büyük şansıydı. Onlar sayesinde içinde yaşadığı gerçeklikten kopuyor, bütün kuralların ötesinde bir maceraya dalıyordu.

İlerleyen yıllarda ailesiyle beraber pek çok şehir değiştirse de eğitimine ara vermediği gibi ne başarısından ne de asiliğinden bir şey kaybetti. İtalyanca ve Fransızca öğrenmeye başladı sonra. İlk şiirlerini o yıllarda yazmaya başladı. Okul öğretmenini onun hakkında "Mısraları vazife olarak değil, con amore, aşkla yazan, doğuştan bir şair," diyordu.

Her ne kadar kendinden emin, görece ekonomik olarak rahat ve sevgi içinde bir çocukluk geçirmiş olsa da ilerleyen yıllarda kendisinin de ifade edeceği gibi, tuhaf bir yalnızlık hissiyle ve ölüm korkusuyla doluydu.

Allanlar çocuk sahibi olamadıkları için Edgar'a şefkat ve merhametle muamele ediyorlardı, o da bunun hakkını saygısı, zekası ve başarısıyla ödüyordu. Ta ki üniversiteye kadar...

Üniversite yılları Edgar'da büyük dönüşümler yaratan bir sürece kapı aralayacaktı. Öyle büyük bir dönüşümdü ki hem büyük nefretler yaratacak hem de dünyayı sarsacak kitaplara sebep olacaktı.

Yıl 1826'ydı. 16 yaşındaki Edgar, Charlottesville'deki Virginia Üniversitesi'ne kaydoldu. Derslerde gösterdiği başarının yanı sıra sosyal ilişkileri de kuvvetliydi; münazara kulübü başkanı ve spor müsabakalarının aranan yüzüydü. Hem kibirli hem de zekiydi.

Ne var ki çocukluğundan miras kalma anksiyetesine bir türlü söz geçiremiyordu. Neredeyse bütün gergin anları onu çileden çıkarıyor o da kendini toparlamak, heyecanını bastırmak için çareyi içkide buluyordu. Daha yirmisine gelmemiş olsa da sürekli içtiği ve sarhoşluktan dolayı günlük görevlerini aksattığı için sürekli sorun yaşıyordu.

Tıpkı alkolizm gibi ömrünün sonuna dek yakasını bırakmayacak bir diğer alışkanlığını da yine bu yıllarda edindi. Zar atmaya, kâğıt oynamaya bayılıyordu. İlk kumara oturma sebebi de bir kitap içindi. William Hogarth'ın resimlerinin olduğu kitap için zar atmış ve kaybetmişti.

Bu süreçte üvey babası John'la Edgar arasındaki gerilim iyiden iyiye belirginleşmeye başladı. Bunun görünen nedenlerinin başını para, Edgar'ın kumar ve içki borçları çekse de asıl problem iki erkeğin de inatçı olması ve kendilerinden asla ödün vermemeleriydi.

Tartışmaların hepten şiddetlenmesi üzerine okulu bırakan Edgar, 1827'de Allanların evinden sonsuza dek ayrılıp Boston'a yerleşti. Bir süre iş arasa da dışı dokunur hiçbir şey bulamadı. Akabinde Edgar A. Perry adıyla, 26 Mayıs'ta Boston Limanı'ndaki Castle

Herhangi bir konuda olumlu ya da olumsuz ön yargılarımız varsa, en basit gerçeklerden yaptığımız çıkarımlara bile tamamen güvenemeyiz.

Edgar Allan Poe

Islanda gitti ve orduya katıldı. O sıralar 18 yaşında olmasına rağmen, 22 yaşında olduğu yalanını söyledi.

YA BAŞARACAĞIM YA KENDİMİ REZİL EDECEĞİM

Belki alkol ve kumara hızla giriş yapmasının sonuçlarından, belki de tek para kazanabileceği yer ordu olduğundan disiplinli yaşama ayak uydurmaya çalışıyordu. Verilen görevi de layıkıyla yerine getiriyordu. Hatta 1829'da Monroe Kalesi'nde kıdemli başçavuş bile oldu.

Tahmin edileceği üzere askeriyenin kendisi için pek uygun bir yer olmadığını düşünmeye başladı sonra. Belki de bunu tetikleyen ilk şey Calvin Thomas'tı. Calvin 18 yaşında bir matbaacıydı ve edebiyata gönül vermiş biriydi. Edgar bunca zaman yazdığı şiirleri bir dosya hâline getirip ona gösterdi. Thomas bu şiirleri çok sevdi. Edgar'ın ilk kitabı kabul edilen *Timurlenk ve Başka Şiirler* onun matbaasından, 50 kopya basılarak 1827'de yayımlandı ve Thomas dünya edebiyatında bir devrime sebep olacak ilk fiskeyi vurduğundan tamamen habersizdi.

"En büyük istekleri yerine getirmemi sağlayacak gücün içimde olduğunu hissediyorum. Ya fethedeceğim ya da öleceğim; ya başaracağım ya kendimi rezil edeceğim."

Askerliğinin bitmesine üç buçuk yıl kalmış olsa da Edgar askeriyeden ayrılmak istediğini belirten bir dilekçe verdi. Komutan Howard babasından izin kâğıdı isteyince Edgar'ın işi hepten zorlaştı. John bu kâğıdı imzalamadı, Edgar'ın askeriyede biraz daha burnunun sürtülmesini istiyordu. Hâliyle baba oğul arasındaki gerilim hepten arttı. Bir de buna üvey annesi Frances'in, öz annesi gibi verem yüzünden ölmesi eklenince ipler tamamen kopuverdi. Edgar ikinci kez yetim kalmıştı.

"Senin sevgine hiç değer vermedim ama onun (Frances'in) beni kendi çocuğu gibi sevdğine inanıyorum," diye bir mektup yazdı babasına. Bir yanda Frances'in acısı, bir yanda askeriyedeki hapis hayatı, öte yandaysa şiirleri vardı. Neden sonra ordudan kurtulmak için uzun soluklu bir plan yaptı. Önce askeri okula gidip yüksek rütbeli bir asker olmak için gerekli düzenlemeleri gerçekleştirdi. Okula girdikten sonra da disiplinsizlik yapıp kendini attırdı.

Bu süreç zarfında da her fırsatta yeni şiirler yazmaya çalıştı. Zaten kendini her şeyden önce bir şair olarak görüyordu. Şiir; ölen anne, kaybolup giden baba, cesaret, esaret, hayaller ve zorunluluklardı. Hiç vakit kaybetmeden şiirlerini bir dosya hâline getirdi, Carey, Lea & Carey adlı bir yayınevine götürdü. Ne var ki aldığı yanıt cesaret kırıcıydı: Şiirleri ancak olası zarar karşılandığında basılabilecekti.

Edgar tam bir silkinme yaşayacakken yine yerinde saymaya başlamıştı. Üstelik sorunlar bununla da sınırlı

“Kötü yönetilen zihinlerin ortaya koyduğu bütün o ham fikirlerin çoğunlukla içgüdüyle sezginin tüm gücüne, gerçekliğine ve diğer ayrılmaz özelliklerine sahip olmadığından şüphelenecek kadar kibirli ya da belki de mantıktıydım.”

değildi. Uzun yıllardır görüşmediği abisi Henry'yi, yani büyükbabasıyla büyükannesini ziyarete gittiğinde âdetâ şok oldu. Büyükbabası ölmüş, büyükannesi felç geçirmişti; Henry'ye vereme yakalanmış, ölüm döşeginde yatıyordu.

Çaresizlik Edgar'da derin kaygılar yaratıyordu. O da çareyi içki şişelerinde ve edebiyatta buluyordu. Beş parasızdı ve elinde hayallerinden başka hiçbir şey kalmamıştı.

Baltimore'a geldiğinde *Araf*, *Timurlenk ve Önem-siz Şiirler* ismini taşıyan ikinci şiir kitabını bu kez farklı bir yayınevine, Hatch and Dunning'e verdi. Burası Edgar'ın kıymetini biliyordu ve bu kitap 1829 Aralık'ta yayımlandı.

Bu kitabıyla birilerinin dikkatini çekmeyi sonunda başarmıştı. *Yankee and Boston Literary Gazette*'nin editörü John Neal, "Hakkını teslim etmek gerekirse güzel, hatta muhteşem bir şiir yazabilir," dedi. Edgar'sa ona yolladığı mektupta şöyle yazdı. "*Gencim, henüz yirmi bile değilim, bir şairim; eğer güzelliğe derinden tapınmam beni şair yaparsa...*"

Edgar mektubunda her ne kadar alçak gönüllü bir görüntü çizse de gerçekte son derece kendinden emin, tutkulu ve yer yer kibirliydi. Askeriyedeki okul arkadaşlarından Gibon "Yaşayan ya da ölmüş hiçbir İngiliz yazarı övdüğünü duymadım... Poe çağdaşlarını hırsızlıkla, hatta dil bilgisi bilmemekle suçlar. Kendine rakip olan herkesi hor görürdü," diyordu.

Maddi manevi onca zorluğu, anksiyeteyi ve bağımlılığı göz önünde bulundurunca Edgar bütün hırsını edebiyata yönlendiriyordu, belki de yaşamaya devam edebilmesi buna bağlıydı.

"Ses çıkarma o ıssızlıkta

Onu yalnızlık sayma.

Çünkü yaşarken tam karşında

Duran ölülerin ruhları,

Ölümde de sarar çevreni

Ve istekleri gölgeler seni: kıpırdama."

1831 Nisan'da yayımladığı *Edgar Allan Poe'dan Şiirler* adlı kitabını askeriyedeki arkadaşlarından topladığı paralarla bastırabildi. Gerçi arkadaşları Edgar'ın ironik tavrı, hicivci hâline binaen eğlenceli şeyler okuyacaklarını düşünmüşlerdi ama "İsrafil", "Helen'e", "Lanetli Şehir" gibi sert ve depresif şiirlerle karşılaşmışlardı. Edgar bu kitaptan hayli ümitliydi ümitli olmasına da gerçek, şiirleri kadar sertti. *Edgar Allan Poe'dan Şiirler* umulmayacak şekilde görmezden

gelindi ve yanlış anlaşıldı. Edgar da bu hissiyatla şiire küstü ve 14 yıl boyunca tek bir şiir bile yayımlatmadı.

AŞK, EDEBİYAT VE DİĞER ŞEYLER

Kendini öne çıkarıp biraz da para kazanmak için öykülere yönelmeye başladı sonra. İlk öyküsü 1832'de Philadelphia'daki *Saturday Courier*'de yayımlandı. Germen korku estetiğindeki "Metzengerstein" adlı bu öyküyle Edgar karanlığı, gizemi, vahşeti ve kötülüğü yazmaya başladı. Dergi ve gazetelere yazdığı öykülerin yanı sıra çeşitli yarışmalara da katılıyor, buradan kazandığı paralarla temel ihtiyaçlarını karşılıyordu.

Okurlar, editörler, yarışma jürileri onun hikâyelerini beğeniyorlardı. Edgar da yıldızını hepten parlatmak için daha fazla yazıyordu ancak 19. yüzyıl Amerika'sında işler biraz karmaşıktı. Yerli yazarlara pek kıymet verilmiyordu; tabiri caizse ne yayıncılar ne de okurlar tarafından talep ediliyorlardı. Yayıncılar da başta İngiltere olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerinin edebiyatçılarını yayımlıyorlardı. Pek tabii bundaki en büyük etmen telif hakları diye bir şeyin olmamasıydı. Dolayısıyla bir yayıncı istediği kitabı, istediği şekilde basmakta özgürdü.

Edgar bütün ömrünü sevdiği ve yapabildiği tek şeye, yazmaya adanmıştı için açlık, yoksulluk ve yalnızlık çekiyordu. 25 yaşında, hayatının en verimli çağındayken perişan bir hâldeydi. Sadece yazarlık para kazanmak çok zordu, düzenli bir maaşa ihtiyacı vardı.

1835'e gelindiğinde, Edgar'ın yazılarını seven ve ondaki ışığı fark eden bir editör, John P. Kennedy, bu zeki yazarı *Southern Literary Messenger*'in editörü Thomas Willis White'a önerdi. White'a Edgar'ı şöyle bir tarttıktan sonra ona kendisiyle çalışmak isteyip istemediğini sordu. Edgar için bu arayış da bulamadığı bir nimetti. Derhâl hazırlandı ve çocukluğunu geçirdiği yere, Richmond'a editörlük yapmak için geri döndü.

White sürekli gezip yeni abone bulmaya çalışırken, derginin neredeyse tüm yükü Edgar'a kalıyordu. O da sürekli yazıyordu. Çok yoruluyordu ama hiç yoksula daha iyi koşullarda yaşıyordu artık. Tam biraz olsun rahat ettiğini düşünüyordu ki bu kez de başka bir problem çıkıverdi karşısına.

Edgar'ın çok az akrabası kalmıştı; halası Maria Clemm ve kuzeni Neilson Poe'nun kızı Virginia bunların başında

“Dert türlü türüdür. Sefaletinse şu yeryüzünde birçok biçimi var. Gökkuşağı gibi engin ufku boydan boya kaplarken, renkleri bu yayın rengi gibi çok çeşitlidir; sıkı sıkıya birbirine geçmiş olsalar da, bu renkler çok belirgin bir şekilde birbirlerinden ayırt edilir. Gökkuşağı gibi engin ufku boydan boya kaplarken! Nasıl oluyor da güzellikten bir tür sevimsizlik, huzur vaadinden bir hüznün resmi çıkarıyorum?”

geliyordu. Ağustos'a gelindiğinde Edgar, halasından bir mektup aldı ve halası, Virginia'nın parasızlık ve çaresizlikten evlenmek zorunda olduğunu yazıyordu. Beyninden vurulmuş dönen Edgar hemen kâğıda kaleme sarıldı.

“Bu mektubu yazarken gözyaşlarımdan hiçbir şey göremiyorum. Yaşamaya isteğim yok ve yaşamayacağım da...” diyor ve en sonunda da şunu ekliyordu: **“Virginia'yı tutkuyla ve sadakatle sevdiğimi biliyorsun.”**

Edgar kafasında bütün planı yapmıştı bile. Halasıyla Virginia'yı hemen yanına çağırdı. Onunla beraber yaşamalarını istedi. Elinde olmadan büyük büyük vaatlerde bulunuyor ve Virginia'ya kavuşmak için her yolu deniyordu.

Bu yük ona ağır geldiğinden olacak içkiyi bayağı bir fazla kaçırmaya başladı. Öyle ki uyanır uyanmaz içmeye başlıyor, bilincini yitirip de bayılana kadar dur durak nedir bilmiyordu. Hâliyle iş hayatı da olumsuz etkilenmeye başladı bu durumdan. İşleri sürekli aksamaya başlayınca, yazdığı eleştiriler daha sertleşip, satasmaya kadar varınca White onu işten çıkarmak zorunda kaldı.

Evlilik öncesindeki Edgar için hepten felaket çanları çalıyordu. Neden sonra White'la yeniden görüşüp içkiyi bırakma sözü vererek işine geri döndü. Hatta bu dönemde, edebiyatçı bir arkadaşının ısrarı üzerine tefrika şeklinde bir roman yazmaya başladı. 19 yüzyılın para kazandıran yeniliği buydu. Hemen çalışmaya başlayan Edgar, *Arthur Gordon Pym*'in ilk tefrikasını 1837 Ocak'ta yayımladı ancak kısa sürede yeniden içmeye başlayınca bu kez kesin olarak işten çıkarıldı. İş aksattığı, çok zarara sebep olduğu söylene de Edgar yönetimindeki derginin tirajı 700'den 3500'e çıkmıştı ve Amerikan tarihinin en iyi öykülerinden birkaçı yine aynı dönemde yayımlanmıştı.

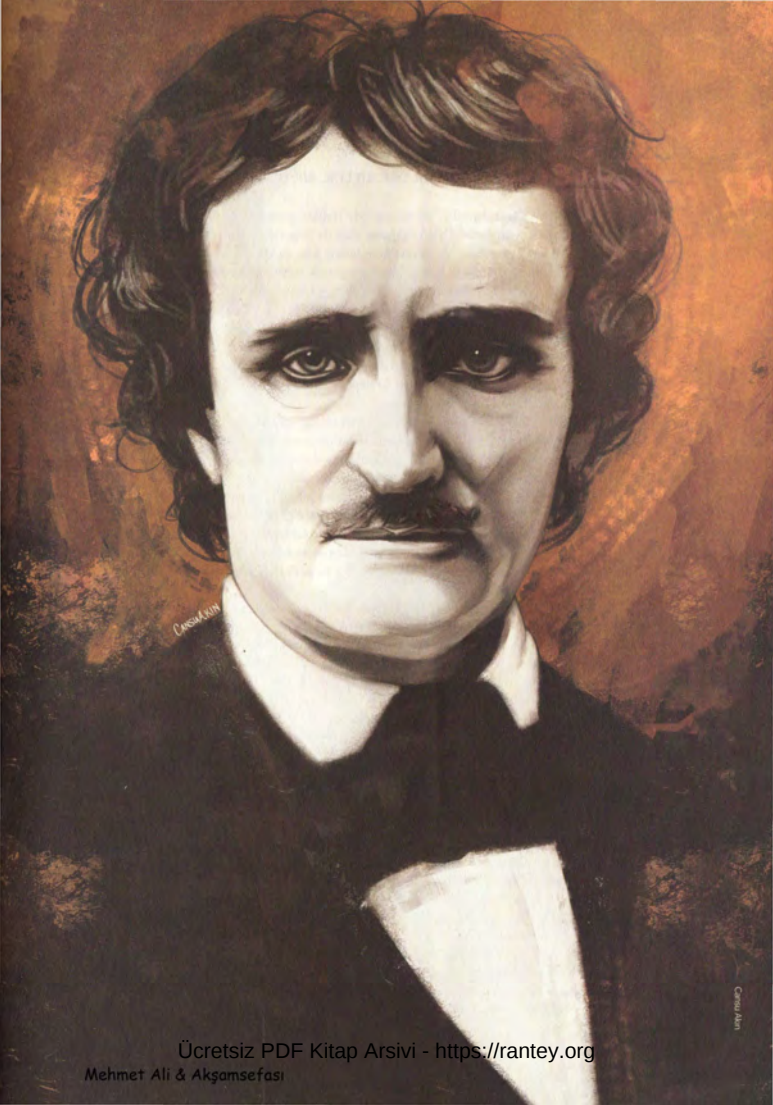
Ekonomik olarak her zamanki gibi sıkıntı içinde olsalar da Edgar'la Virginia'nın evliliği sessiz sakin bir şekilde gerçekleşti. Virginia o yıllarda 14 yaşındaydı, Edgar fazlasıyla hayalperestti. Onları çekip çeviren tek kişi halalarıydı.

Yıl 1837'yi gösterdiğinde Edgar yine yazıyor, yine pek çok yere başvuruda bulunuyor ancak sonuç değişmiyordu. Edgar, Virginia ve Maria Clemm bu yıldan itibaren sürekli şehir değiştirmeye başladılar. Nereden küçük bir iş haberi alsalar soluğu orada alıyorlardı. Kendilerine döküntü bir oda kiralayıp yarı aç yarı tok şekilde yaşıyorlardı. Bugünlerde Edgar'ın en büyük destekçisi de en çok tartıştığı kişi de halasıydı. Hatta bir söylentiye göre, toplantılara Edgar'la beraber geliyor, toplantı bitene kadar mutfakta tek başına bekliyor, akabinde Edgar'ı alıp içmemesi için doğru evine götürüyordu.

Bu süreçte Edgar, *Arthur Gordon Pym*'i bitirdi ve romanını Harpers'a verdi. Romandan biraz para kazanmıştı ama ilk ve son romanı olan bu kitabı pek beğenmediğini, onu **“Çok aptalca bir kitap,”** diye andığını söyleyenler oldu.

Yine bu dönemde parasızlık ve çaresizlikten bir kitabın altına daha imzasını attı. Ne var ki bu yazdığı bir kitap değildi. O yılların popüler kitaplarında biri olan, Thomas Wyatt'ın yazdığı *Konkoloji Rehberi* çok satıyordu. Wyatt daha çok satması için kitabın kısaltılmış bir versiyonunu hazırladı ancak yayıncı bunu kabul etmeyince bu kez farklı bir çözüm buldu. *Konkoloji Uzmanının İlk Kitabı* adlı kısaltılmış bir kitap hazırladı ve bu kitabı ismini vermesi karşılığında Edgar'a küçük bir ücret vadetti. Ne acıdır ki Edgar'ın yaşadığı süreç ikinci bası-kısı yapılan ilk ve tek kitabı buydu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

“Gerçek her zaman bir kuyunun dibinde değildir. Daha önemli bilgi alanlarına bakıyorum da, onun hep yüzeyde olduğuna inanıyorum. Biz onu vadilerin derinliklerinde ararız, o ise dağların tepesindedir.”

BİR AYRILIK, BİR YOKSULLUK, BİR ÖLÜM

Edgar şehirden şehire ailesiyle birlikte gezerken çeşitli dergilere öyküler ve eleştiri yazıları yazıyordu. Öyle ki çağdaşı olup da Edgar'ın eleştiri oklarına rastlamamış pek yazar ve şair kalmamıştı. Bu da onu hem bilinir hem de sevilmeyen birine dönüştürmüştü. Tuhaf-tır, bu popülerlik Edgar'ın kitap satışlarına yansımadağı gibi onu daha da sert, sinirli ve kibirli birine dönüştürüyordu. Hatta bazen içkiyi fazla kaçırdığında tartıştığı bir yazarı, editörü gördüğünde kavga çıkarttığı dahi oluyordu.

Hatta bazen yeni yazdığı kitapları yayınevine götürdüğünde, daha eskileri satılmadığı için geri çevriliyordu. Edgar için bütün koşullar her geçen gün daha da kötüleşiyordu ancak o yazmaya devam ediyordu. Modern polisiyenin temelini oluşturan *Morgue Sokağı Cına yet-leri*, klasikler arasında anılan *Grotesk ve Arabesk Öyküler* de reddedilen, ciddiye alınmayan **metinlerinin** başında geliyordu.

Kuyu ve Sarkaç, *Annabel Lee* ve yaşadığı sürede görüp görebileceği en yüksek tanınırlığa ulaşmasını sağlayan *Kuzgun* da bu dönemde yazılmıştı. Bu popülerlikten yararlanmak için *Kuzgun ve Başka Şiirler* adlı bir kitap daha çıkardı ancak bu da satmadı. Edgar'ın yaşadığı sürede yayımladığı son kitap da bu olacaktı.

Ne kitapları satıyor, ne onca zorluk altında tek başına çıkardığı dergi para kazandırıyor, ne de birbirinden değerli öyküler yazdığı hâlde hayatını adadığı edebiyat sayesinde yeterli saygıyı görebiliyordu. Daha kötü ne olabilirdi ki?

"Binlerce zorluğa karşı yılmadan mücadele verdim ve para kazanmakta olmasa da edebiyat dünyasında bir yer edinmekte başarılı oldum ve bu şartlar altında utanmam için bir neden yok."

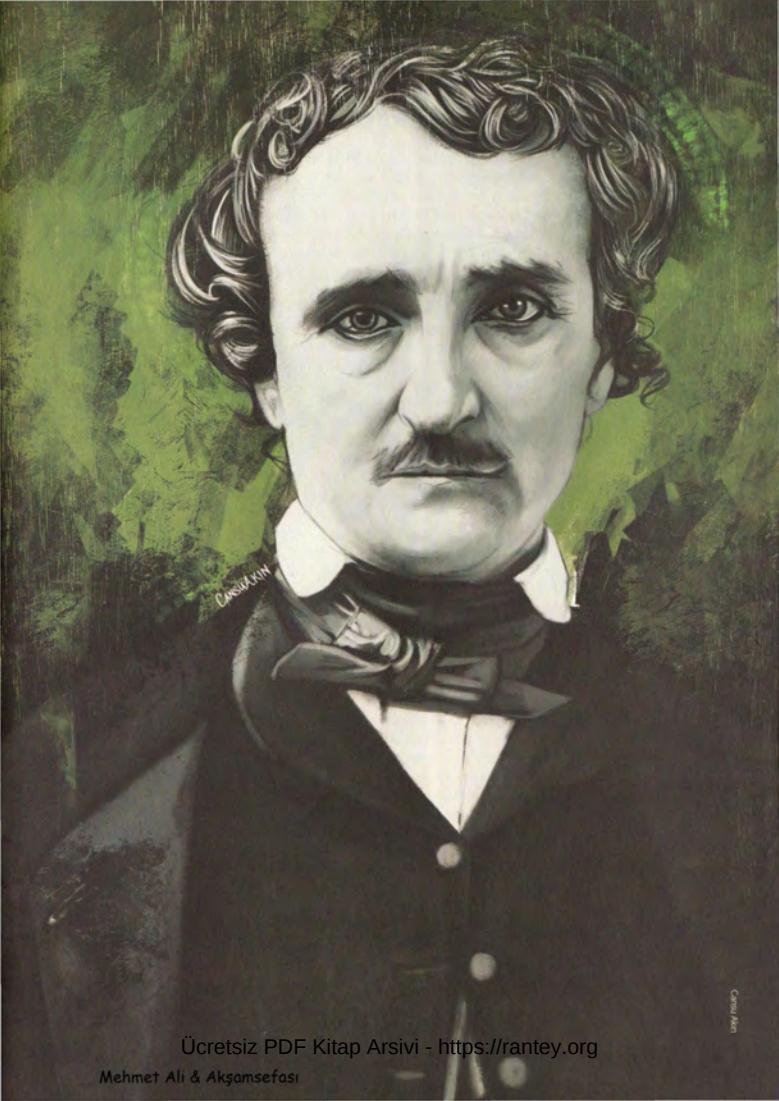
Daha kötüsü kapı eşiğindeydi. Virginia da tanıdığı ve bağlandığı neredeyse tüm kadınlar gibi vereme yakalanmış ve öksürük nöbetleri geçirerek 30 Ocak 1847'de ölmüştü. Tahmin edileceği üzere bu Edgar için tam bir yıkım oldu. İçkiden başını kaldıramıyor, anksiyete krizleri geçiriyor, parasızlık ve çaresizlik fiziksel değil, daha çok ruhsal birtakım problemlere sebep oluyordu. Baudelaire de bu yüzden "Ölümü neredeyse bir intihardı, uzun zamandır hazırlanan bir intihar," diyecekti onun için.

Ne var ki Edgar'ın ölümü, dahası ölümü öncesindeki son dört günü tam bir muammaydı. Kendini biraz toparlayıp birtakım kadınlarla flörtleştiği, alkolü azaltıp yeniden iş bulmaya çalıştığı yıllarda, 1849'da, bir şiir editörü olarak Philadelphia'ya giderken önce Baltimore'a uğradı ve açıklanamaz şekilde ortadan kayboldu. Dört gün sonra bir barda görüldüğünde yarı baygın hâldeydi ve üzerinde başkalarına ait olan, daha bol kıyafetler vardı.

Biri ona yardım etmek için Joseph Evans Snodgrass'a durumu anlatan bir mesaj gönderdi. O da Edgar'ın Baltimore'daki akrabalarını aradı. Akabinde Edgar'ı bir ceset gibi taşıyıp Washington Üniversitesi Hastanesi'ne kaldırdılar. Edgar zaman zaman kendine geliyor zaman zaman çeşitli hayaller görüyordu.

7 Ekim 1849 yılında, 40 yaşındayken, ***"Tanrım, zavallı ruhuma yardım et,"*** diyerek gözlerini sonsuza dek kapadı. 8 Ekim Pazartesi günü yapılan cenaze töreninde sadece dört kişi bulunuyordu.

Ölümüne sebep olarak sunulan yirmiye yakın teorisinin hangisinin gerçek olduğu, ortadan kaybolduğu o dört gün boyunca neler yaşadığı, üzerindeki kıyafetlerin kime ait olduğu ve ölmeden bir gece önce fısıldadığı, kimsenin tanımadığı Reynolds adlı kişinin kimliği asla öğrenilemedi. Tıpkı öyküleri gibi gizemli, kan dondurucu ve karanlık bir şekilde bu dünyadan ayrıldı.

BİR ŞİİR, BİR FİLM YA DA BİR KUŞ TÜRÜ ÜZERİNE SAYIKLAMALAR

Zekâsı, büyüklüğü ve siyah olması hasebiyle zihinlerde yer eden kuzgun, insanlık tarihinin en etkileyici kuş türlerinden biridir. Zira kuzgunların, plan yapabildikleri, bu özellikleri nedeniyle insanları yönlendirdikleri, hülâsa farklı bakış açıları sundukları düşünülmür. Bir efsaneye göre kuzgunlar, yeryüzünde ilk defin işlemini gerçekleştiren hayvanlardır. Âdem'le Havva'nın oğulları Habil'in ölümü sonrası ne yapacaklarını bilememesi üzerine, bir kuzgunun kendi cinsinden birini öldürüp, gagasıyla toprağı deşerek bir çukur açtığı ve cesedi oraya ittiğı rivayet edilir. Bir başka efsaneye göre ise kuzguna günümüzdeki siyah rengini veren kişi Nuh'tur. Gemisi Ağrı Dağı'na oturduktan sonra, bir kuzgunu havalanması için yollayan Nuh, o geri gelmeyince ardından bir güvercin salar. Güvercinin, gagasında bir zeytin dalıyla dönmesi, kuzguna olan öfkesini dilirtir ve onu lanetler. O güne değin beyaz bir kuş türü olduğı rivayet edilen kuzgun, zifiri siyaha bürünür.

Şamanizm inancında da kuzgunun bir karşılığı vardır. Alaska'da yaşayan Tlingit ve Hayda kabileleri ve Yupik ve İnyupik Eskimolarının geleneksel inancı Şamanizm'de insanın, kuzgun tarafından yaratıldığına inanılır. Bugün, kuzgun imgesine anlamını veren rivayet ise Kuzey Avrupa'da antik zamanlarda inanılan pagan tanrısı Odin'in iki kuzguna sahip olmasıdır. Dünyadan haber getirdiğine inanılan bu iki kuzgundan birinin adı Huginn (düşünce), diğ erinin adı ise Muninn'dir (hafıza).

Günümüzde *Game of Thrones* gibi popüler bir dizide bile temsili sunulan kuzgunun, bir kâhin bilgeliliğıyle geçmişten ve gelecekte haber vermesi, bu kuş türünün zekâsına insanlığın ne denli güvendiğ inin ispatlarından biridir.

Kuzgunun bir imge olarak edebiyatta kullanımı ilk kez Edgar Allan Poe'nun "Kuzgun" isimli şiirinde karşımıza çıkar. Charles Dickens'in *Barnaby Rudge* adlı eserindeki konuşkan kargadan ilham aldığı düşünülen Poe, aşkından dolayı perişan hâlde bulunan ve deliliğ e doğru yavaş adımlarla ilerleyen adamın kendisini ziyaret eden bir kuzgunla yaptığı konuşmayı anlatır. Hüzünlü adamın söylediklerine, yalnızca "nevermore (bir daha asla)" diyerek karşılık veren kuzgun, bu yolla anlatıcının acısının yeniden üretilmesine, onun bu duygudan kurtulamamasına neden olur. Beş parasız, yalnız ve umutsuz anlatıcı, bir başına kaldığından, terk edildiğ inden dem vurup, onun (kuzgunun) da kendisinden kaçacağını söylediğ inde, "bir daha asla!" yanıtını alsa da inanmaz. Ayrılığın, ölümün, yıkımın ve acının odağ ını oluşturduğı şiirin sonunda anlatıcı, kuzgunu kovar, olduğı yerde kalakalır ve eceli bekler. Gayrısı elinden bir şey gelmez. Kaçınılmaz son yaşanacaktır!

Poe'nun şiiri kaleme aldığı dönemde, maddi sıkıntılarla boğuştuğı, alkol sorunu yaşadığı, eşi Virginia'nın verem hastalığına yakalandığı ve şairin her anlamda bir çıksızlık sürecinin içinde olup, umutsuzluk hissine kapıldığı bilinir. Bu bağlamda şair, yaşadıklarının bir tezahürü olarak "Kuzgun" şiirini ortaya çıkarır.

Şair bu şiirinde kuzgun imgesini, hüznün, acının ve umutsuzluğ un bir sembolü olarak kullansa da bu temsilin daha çok ölümü çağrıştırdığı ortadadır. Her ne kadar hep aynı kelimeyi tekrar etse de ürkütücü görüntüsünden, kıvrak zekâsından dolayı kuzgun, şairin meşum sonuna gidiş inin bir habercisidir.

29 Ocak 1845 tarihinde *New York Evening Mirror*'da yayımlanan ve "beş parasız" Poe'ya dokuz dolar gibi küçük bir telif kazandıran "Kuzgun" şiiri, ortalığı kasıp kavurur. Şairi bir anda popüler bir figür hâline dönüştürür fakat ona maddi anlamda bir katkı sağlamaz. Şiirin şöhreti öylesine yaygınlaşır ki şair, şiirinin ismiyle anılmaya başlar. Poe, bir kuzguna dönüşür!

Poe'nun kuzguna dönüştüğü benzetmesi rastlantısal değildir. Zira aynı isimde 2012 yılında bir film çekilir ve bu filmde Poe, başrolde dir. Poe'nun öykülerinden yola çıkarak birtakım cinayetler işleyen bir seri katilin hikâyesinin anlatıldığı filmde, Poe (John

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bir efsaneye göre

kuzgunlar, yeryüzünde

ilk defin işlemini

gerçekleştiren hayvanlardır.

Cusack) ve müfettiş (Luke Evans) katilin peşine düşer. Tıpkı Poe'nun öykülerinde geçtiği şekilde ölümleri canlandıran katil, her seferinde bir iz bırakır ve Poe'nun kendisini bulmasını ister. Nihayetinde Poe'nun evlenmek istediği kişiyi de kaçırarak katil kendini ele verir fakat Poe'nun nişanlısının yerini söylemez. Ta ki Poe'nun, takas teklifini duyana dek!

Nişanlısının canı için kendini feda eden Poe, tıpkı gerçek yaşamda olduğu gibi bir parka giderek banka oturur ve kafasının hemen üstünden bir kuzgun havalanır. Poe, hayata gözlerini yumar.

Film, Poe'nun yaşamının birebir benzerini yahut onun hayatının belirli bir dönemini dile getirmese de yine de bir biyografi filmi olarak addedilebilir. Zira Poe'nun karakteri, yenikliği ve yılgınlığıyla, sınıfsal ve sosyal pozisyonuyla gerçeğe uygun olarak aktarılır. Yalnızdır, biçaredir, fakirdir, yer yer serkeştir ve ayyaştır. Bazen deli, bazen bir dâhidir. Şöhretlidir, tanınır ve bilinirdir fakat yoksuldu. Tıpkı her daim dem vurduğu gibi..

Film, Poe'yu alıp, çevresine –yaşamıyla denk düşen öğeler olsa da– hayali bir dünya kurar. En baştan itibaren atmosfere, dönemin ruhuna, karakterlerin varlığına sadakatle inanmamızı sağlar. Poe'nun eserlerini nasıl bir ruh hâliyle yazdığına tanık olur, yer yer onunla özdeşlik bile kurarız. Onunla öfkelenir, onunla üzüldürüz. Onun eserlerinden yola çıkarak cinayet işleyen katilin varlığına başta olduğu gibi biz de şaşırır ve onun yalnızlığının çoğalacağını düşünerek seviniriz. Çünkü ona tutkuyla bağlı bir hayranı vardır. Poe'nun eserlerini harf harf yerleştirip, noktasına virgölüne kadar kafasına kazıyan bu kişi, bir süre sonra bu eserlerden yola çıkarak –tıpkı Poe'nun yazdığı gibi– cina-yetler işlemeye başlar ve hikâye serpilip gelişir.

Filmde kuzgun imgesi, yalnızca filmin başında ve sonunda, Poe'nun çöküp, ölümü beklediği bankta kendine yer bulur. Sanatçının şiirinde de yer verdiği gibi kuzgun, ölüme gidişin yahut hayatın bitişinin bir sembolü olarak karşımıza çıkar. Âdem'le Havva'nın oğulları Habil gibi ulu-orta kalakalmıştır Poe. Başında da –rivayete göre– bir kuzgun bekliyordur. Hâlâ.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BEYAZ PERDEDE EDGAR ALLAN POE ETKİSİ

40 senelik kısa ömrünün yalnızca bilinenleri okunduğunda bile bizleri derin bir hikâyeye sürükleyen Edgar Allan Poe, hayatını yazarak kazanmış ve öyle de göçüp gitmiştir. Ardında bıraktığı her bir şiir ve hikâye bazı okuyucuları tarafından ezbere dahi bilinir. Belki kimileri için sadece kasvetten ibaret olsa da, Poe iç dünyasındaki karanlığı şiirselleştirebilmiş, hikâyelerinin cazibesine çoğumuzu ortak etmeyi başarabilmiştir. Bu nedenle de gotik edebiyatı denilince Edgar Allan Poe'yu es geçmek imkânsızdır. Ölüm, yas ve korku harmonisi benzersizliğiyle karşımıza çıkar. Edgar Allan Poe gibi kaleminin kuvvetini her devirde hissettirebilen sanatçıların nihayetinde birçok alana da etkisi olmuştur.

Hâl böyle olunca, Poe'nun beyaz perdeye de referans olması kaçınılmazdır. Eserlerinden kesitler, film repliklerinde daha önce yer almasına rağmen, tam anlamıyla bir Poe esintisini 1909 tarihli *The Sealed Room* filminde görmekteyiz. D. W. Griffith'in yönetmenliğini yaptığı *The Sealed Room* 11 dakikalık siyah beyaz bir filmidir. 1914 yapımı yine bir D. W. Griffith filmi olan *The Avenging Conscience* filminde de Poe tekrar karşımıza çıkar. 50'lerin başında ise bu kez bir animasyon filminde Edgar Allan Poe uyarlamasıyla karşılaşırız. Ted Parmelee yönetmenliğindeki *The Tell-Tale Heart* kısa animasyon filmi Edgar Allan Poe'nun aynı isimli eserinden uyarlanmıştır. 1953 yapımı bu kısa animasyon filminin anlatıcısı James Mason'ken, *The Tell-Tale Heart*'ta kullanılan renklerle de Poe ürkütücülüğü oldukça iyi betimlenmiştir.

40'lar ve 50'ler Hollywood'unda da Poe yine beyaz perde de yerini alır. Ancak şöyle bir gerçek vardır ki, Edgar Allan Poe sineması denilince bakışlar ilk olarak yönetmen Roger Corman'a çevrilir. Corman'ın bu konudaki ustalığı, pek çok yönetmene de etki etmiştir. Daha çok küçük yaşlarda Poe'nun hikâyeleriyle tanışan Corman kendini her fırsatta Edgar Allan Poe hayranı olarak tanıtmaktan geri durmamıştır. Roger Corman gibi kendi ekolünü yaratmış bir yönetmenin, Poe hayranlığı tabii ki ortaya kült korku filmleri çıkarır.

Corman, AIP (American International Pictures) yapım şirketiyle yaptığı bir anlaşma sonucu ilk olarak 1960 yılında *House of Usher* filmini çekmiştir. "Usher Malikânesi'nin Çöküşü" isimli öyküden uyarlama olan filmin başrolünde Vincent Price, baş karakter Roderick Usher'ı canlandırır. Roderick Usher karakterinin kendine özgü garipliğinin altından oldukça ustaca şekilde kalkan Vincent Price'in bu performansı, daha sonra pek çok korku filminde yer alması için altın bilek olmuştur. Roger Corman, Price'in filmdeki başarılı oyunculuğu için şunları söylemiştir; "Ben Poe'ya tutkundum, Vincent da oyunculuğa. Ve Vincent sonunda başarıyla canlandırabileceği bir karakter bulmuştu."

Roger Corman, yaptığı bu anlaşmanın sonucunda elde ettiği başarıyla 8 adet Poe uyarlamasını hayata geçirmiştir. Bu uyarlamalardan ikincisi "Kuyu ve Sarkaç" öyküsüne aittir. İlk uyarlamaya göre bu filmin daha zorlayıcı olduğunu dile getiren Corman: "Poe'nun çalışmalarını sinemaya nasıl uyarlayacağım hususunda son derece özgün fikirlerim vardı. İlk olarak bilinçaltını ele almam gerektiğini hissettim. Bilinçaltı, göz ve kulaklar gibi duyu organları aracılığıyla bilgi edinir ancak dış dünyanın gerçekliğini tam manasıyla kavrayamaz. Öyleyse benim de tüm filmi stüdyoda çekmem gerektiğini hissettim. Asla dış çekim yapmamalıydım zira bilinçaltı, dış dünyanın nasıl olduğundan habersizdir," der ve bu şekilde ilerler. Corman, sadece üç dört sayfadan oluşan "Kuyu ve Sarkaç" öyküsünün başkarakterleri Nicholas Medina'yı canlandırması için yine Vincent Price'i tercih eder. Üçüncü film hemen ardından 1962'de gelir: *The Premature Burial*. İlk üç filminde Poe'nun öykülerini zenginleştirerek uzun metraj hâline getiren Corman, dördüncü film için farklı bir yöntem dener. Dördüncü film *Tales of Terror*'de, Poe'nun üç hikâyesini kısa filmler hâlinde çekerek birleştirir.

Fantezi ve korku edebiyatı üzerine eserleriyle bilinen yazar ve senarist Richard Matheson ile beraber her bir filmi farklı açıdan ele almanın yollarını arayıp durduğunu dile geti-

Edgar Allan Poe

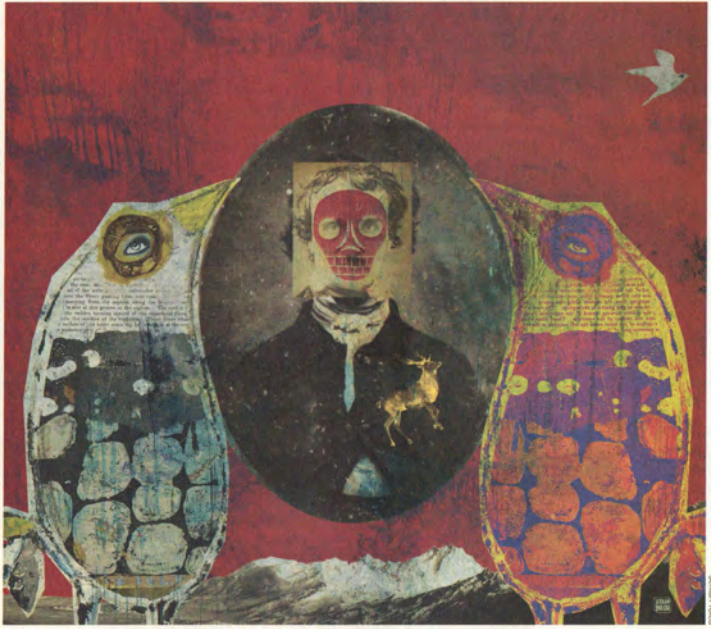
gibi kaleminin

kuvvetini her devirde

hissettirebilen sanatçıların

nihayetinde birçok alana

da etkisi olmuştur.

ren Roger Corman, "The Raven" yani "Kuzgun" isimli meşhur Poe şiirini, üç rakip büyü-
cünün yer aldığı bir komediye çevirir (*The Raven*, 1963). Genç yetenekleri her zaman
desteklemesiyle bilinen Corman'ın bu filmde de Jack Nicholson'ı görürseniz şaşırmanın
zira kendisinin ilk rollerinden biridir. 1963 tarihli *The Haunted Palace* ise, Poe'nun aynı
isimli şiirinin adını alsada bir H. P. Lovecraft öyküsünün uyarlamasıdır.

Roger Corman son Poe filmi olan *Ligeia'nın Mezarı* için ödüllü senarist Robert Towne
ile birlikte çalışmıştır. Artık kendini tekrar etme korkusu yaşayan Corman bu son film için
yeni bir bakış açısı elde etmeye karar verip, yalnızca stüdyo içerisinde çekim yapma fikrini
bir kenara koymuştur. *Ligeia'nın Mezarı* İngiltere'nin kırsallarında çekilmiştir. Corman bu
kararını "... fikrimi kendi ellerimle çöpe attım ve American International Pictures benden
daha fazlasını istediğinde, onlara şöyle dedim: Hayır bu kadarı yeter, bir devrin sonuna gel-
dik. Bundan sonra stüdyodan dışarı çıkıp sokaklarda dolaşarak çağımızın toplumunu çek-
mek istiyorum," şeklinde açıklar ve böylece bir devri kapatmış olur. Roger Corman'ın bu
kararı her ne kadar olumsuz algılanabilse de, Poe'nun sinemadaki konumunu sağlamlaştı-
rmış ve ortaya çıkardığı filmler ile bunu bir ekol hâline getirmiştir.

Corman sonrası dönemde çağdaş popüler kültürde de, *The Simpsons*, *Spongebob*, *The
Following*, *Gilmore Girls*, *The Lost Boys* gibi pek çok yapımda Poe uyarlamalarıyla, modern-
leştirmeleriyle, esinlenilmeleriyle, görsel dünyamızda yer almıştır. Ne zaman "karanlık" bir
atıfta bulunulacaksa, Edgar Allan Poe'nun kapısı çalınacağı aşikâr...

Ne zaman "karanlık"
bir atıfta bulunulacaksa,
Edgar Allan Poe'nun
kapısı çalınacağı aşikâr...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SINIRLARIN ÖTESİNDE

Ne yaptım ben diye içimden geçirirken bir korna sesiyle irkiliyorum. Hindistan'ın kaos dolu sokaklarında, bu sorunun cevabını aramaya pek de uygun olmayan bir trafiğin ortasındayım. İnekler, motorlar, arabalar, satıcılar, kokular, sesler tam anlamıyla birbirine karışmış ve sanki bu yapbozun tek uymayan parçası benmişim gibi hissediyorum. Kendime şunu sormaktan alıkoyamıyorum:

Beni buraya sürükleyen şey neydi?

Bir aylık Avrupa seyahatim sonrasında yolun karşısına geçebilmiş ve hayatımın büyük sorgulamalarından birini yapmıştım. Yaklaşık bir yıl süren bu varoluş sancılarım, sonunda beni uzunca bir yola sürüklemişti. Artık Avrupa'nın tek düzeliginden öte bir şeyler görmek istiyordum. Aslında Hindistan, Avrupa dışındaki seyahat ettiğim ilk yerd. Renkleri, dokusu, inanışları, farklılığıyla beni çağırmıştı burası. Ayrıca Hindistan'ın hayatım boyunca seyahat edilebilecek en ilginç yer olduğunu çok sonradan öğrenecektim.

Uçaktan inişimle yüzüme çarpan nemli havada nefes almakta zorlanırken, baharat kokuları ve yoğun bir trafiğin içinden geçerek kalacağım hostele gidiyorum. Çantamı bırakıp Hindistan'ın bana gösterecekleri karşısında merakımla birlikte kendimi Hindistan'ın baharat dolu sokaklarına atıyorum. Sarilerini giymiş tombul kadınlar yanımdan geçerken, bana uzun bakışlar atıyorlar. Bir anda etrafım turistlere bir şeyler satmaya çalışan erkeklerle dolar-ken, onlardan kaçarcasına ilk gördüğüm tapınağa atıyorum kendimi. Ayakkabılarımı çıkar- tıp büyük bir kapıdan geçerken, tapınağın içinden gelen müziğe kulak veriyorum. Hemen bir köşeye kıvrılıp, ayini izlemeye başlıyorum. O esnada yanıma yaklaşan bir kadın, parma- ğındaki boyayı alnıma doğru yaklaşıyor. Şaşkın bakışlarımın ardından "Korkma, bu seni kötü enerjilerden koruyacak, üçüncü gözünün açılmasını sağlayacak," deyip boyayı alnıma sürüyör.

Tapınaktan çıktıktan sonra, karşımda tropikal meyveler satan bir satıcı görüyorum. İlk defa tropikal meyveleri deneme heyecanıla koşar adımlarla tezgâha gittiğimde, birbi- rinden çeşitli lezzetler keşfediyorum. Tezgâhtaki tüm egzotik meyvelerin tadını özümse- mek adına gözlerimi kapatarak yeni deneyimlerin verdiği hazzı yaşıyorum. Hepsinin tek tek tadına baktıktan sonra, şehri keşfetmeye kaldığım yerden devam ediyorum.

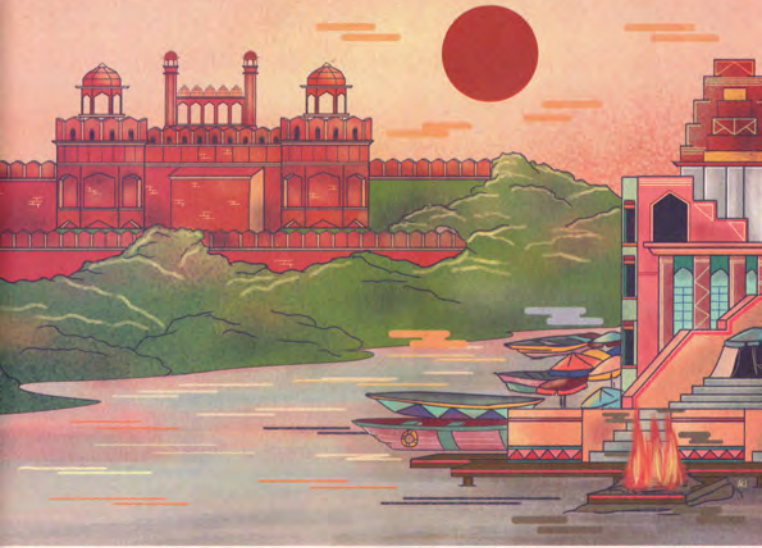
Hemen gürültülü trafiğin içine girip, üç tekerlekli motor taksirlerden birini durdurup, Delhi'nin en önemli yapılarından biri olan Red Ford'a çeviriyorum rotamı. Şah Cihan tara- fından yapılan bu Kızıl Kale, büyük kırmızı taşlarıyla karşılıyor beni. İçeride biraz dolan- dıktan sonra, kalenin bahçesinde günün yorgunluğunu atmak adına gün batımını izlemeye karar veriyorum. Sadece iki gün önce Türkiye'de bambaşka bir hayatın içinde günü batırır- ken, şu an hayallerimin içinde olduğumu fark etmek, tatlı bir gülümseme yaratıyor yüzümd.

Karnımdan gelen sesler, bana yemek yemem gerektiğini hatırlatıyor. Eski Delhi'deki açık pazar alanına gidip sokak yemeklerinin tadına bakmak istiyorum. Çevreden sokak yemeklerini yemenin biraz tehlikeli olabileceğini duysam da, bu beni onların tadına bak- maktan vazgeçirmiyor. İnsan seslerine karşın korna seslerinden, arabaların önüne atlayan yayalar ve ineklerden kendimi kurtarıp pazara varıyorum. Hindistan'da bir yerden başka bir yere gitmenin maraton koşusundan daha zor olduğuna inanmaya başlıyorum. Bir sokak satıcısından "Roti" adı verilen pirinç unuyla yapılmış olan ekmeği alıyorum. Ekmekten bir lokma koparıp, yanında verilen baharatlı sosa batırdığımda, daha önce alışık olmadığım bir çeşitlilik buluyorum. Hint yemekleri, herkesin damak zevkine uygun olmasa da, benimkiyle oldukça örtüşüyor.

Delhi'deki bir haftalık maceranın sonunda rotamı, Hindistan'ın en gizemli şehri olan Varanasi'ye çeviriyorum. Varanasi, Ganj Nehri'nin içinden geçtiği, ölülerin nehir kenarında yakılıp küllerinin nehrine döküldüğü birçok törene ev sahipliği yapan mistik bir yer. Şehre iner inmez, daracık sokaklardan geçerek kutsal Ganj Nehri'ne doğru ilerliyorum. Büyük bir duman karşılıyor beni. Nehrin hemen kenarında, bir beden görüyorum etrafı odunlarla

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*Hindistan'da bir yerden
başka bir yere gitmenin
maraton koşusundan daha
zor olduğuna inanmaya
başlıyorum.*

Hande Koçhan

çevrilmiş. Sessizce merdivenlere oturup bu ayni izliyorum. Biraz daha ilerde, yeni doğan bebeklerin Ganj Nehri'nde kutsandığını görüyorum. Yaşamla ölüm arasındaki ince çizgiyi ilk defa bu kadar derin hissediyorum. Bir yanda ölü bedenler, diğer yanda yeni yaşamlar... Arada geçen hayatı sorguluyorum: "Ne için yaşıyoruz?" İşte tam da bu sorunun cevabını almak için bu yolda olduğumu hissediyorum. Ne için yaşadığımı, hiç bilmediğim coğrafyaların derinliklerinde bulmak istiyorum.

Hindistan'daki son günlerimi ülkenin güneyinde geçirmeye karar veriyorum. Yaklaşık bir aylık seyahatin hayatımdaki en anlamlı seyahatlerden birisi olduğunu şimdiden hissediyorum. Hindistan'ın orta kesimlerinden yaklaşık yirmi beş saatlik bir yolculukla güneye ulaşıyorum. İçinden eyaletler, şehirler, insanlar geçen yirmi beş saatin sonunda, hiç görmediğim bir Hindistan karşılıyor beni. Sanki Hindistan'ın daha olgun bir hâli, sakin ve huzurlu bir yönü. Yolculuğa ilk başladığımdaki gibi ergen küçük bir çocuk asiliğinde değil bu yanı. Güneyin vermiş olduğu tatlı huzuru, tüm yorgunluğumu almaya yetiyor. Buradaki son günlerimi gün batımı eşliğinde okyanus kenarında kutlamak istiyorum. Dalga sesleri eşliğinde biramı yudumlarırken, burada geçirdiğim kısa bir zamanda çok değiştiğimi hissediyorum. Üstelik kısa zamanda bunca şey katmasından dolayı, hayatımda ilk defa sınırlarımı aştığımı, özgürleştiğimi hissediyordum. Havaalanından ilk indiğim günkü gibi korkmuyorum Hindistan'dan. Bilinmezliğin verdiği korkudan çok, heyecamı hissediyorum artık. Tüm ön yargılarımı yıkıp renkleriyle, ahengiyle tüm sınırlarımı kaldırdığı için içten teşekkürlerimi sunuyorum Hindistan'a. Tüm vücudumda bu özgürleşmeyi hissederken, derin düşüncelerden kopup kendimi sadece suyun sakinliğine bırakmak istiyorum. Biramı kumun üzerine bırakıp, ayaklarımı dalgaların köpükleri ile buluşturuyorum. Yavaşta okyanusun derinliklerine bırakıyorum vücudumu. Artık sınırın çok ötesinde olduğumu ve içimde bir şeylerin değiştiğini biliyorum.

*Buradaki son günlerimi
gün batımı eşliğinde
okyanus kenarında
kutlamak istiyorum.*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

BENİM GÜZEL YÜREĞİM

Kaçamak bir güneş ışığı, perdenin kenarından yüzüme vuran ve gördüklerimin çetin bir rüya olduğunun farkına vardırıran. Boğazdan geçen bir geminin kornası, martıların cıgırlıkları, yavaş yavaş artan araba sesleri. Tüm bu dünyevi seslerden biraz daha uzak kalmayı istemiştım hâlbuki. Biçare gözlerimi yeniden kapadım, rüyama geri dönmek umduyla. Her zaman olduğu gibi tekrar uykuya dalsam da uyandıgımda hissettiğim asla aynı his değildi. Hatırlamaya çalıştım uyandıgıma üzüldüğüm rüyayı. Bir deniz kenarı, bir güzel sohbet, gülüşen, gelip geçen insan sesleri ve birkaç cümle akılda kalan. Yürek serinleten birkaç cümle. Gidenleri akla getiren, olanları hatırlatan ve olacakları işaret eden. Öylece kalakaldım bir süre. Evin sessizliğini dinledim. Hani oturursun yatağın kenarında, güne, kendine yabancı, durur, bakarsın ya öyle. Bir an ve ardından şimdi yeni güne hazırım.

Sanki hissetmişçesine sessizliği bozdu telefonun sesi. Tam da ihtiyacım olandı diye düşündüm. Dedi ki, unutmaya çalışıyorum beni üzen her şeyi, yepyeni bir ben olmaya çalışıyorum. Gülmüsedim içimden usulca ama ona diyemedim. Bak asıl bu açılan temiz sayfalar kirletiyor hayatlarımızı. Üzen kıran ne varsa sahip çık. Onlar her şeye rağmen yaşadığının kanıtı. Bir sessizlik oluyor. Kendine bir düşünme zamanı ayırdığını anlıyorum ve ona yoldaşlık ediyorum sessizliğinde. O konuşmaya başlamadan devam ediyorum. Pencereden dışarıyı izliyorum. Önümde uzunca bir yol, sonu denize varan. Düz değil, ölçülü hiç değil, sağı solu, girintileri çıkıntıları, engebeleri var. Yani hiçbir yol dümdüz ve aynı değil insan eli değmedikçe. Doğayı kılavuzun yap ve onu izle. Hayatın da böyle biliyorsun, bazen tümsekler çıkar önüne bazen de kaymak gibi akar gider. Şimdi hayatına dokunanları yeniden bir düşün derim. Hatırlamak istemediklerini hatırla yeniden ve onlara da sahip çık. Yaşadığın her anın, acının ve mutluluğun bu yolda önüne çıkan her şeyin arkasında dur. Senin zırhın olmalarına izin ver gururla. Şimdi başkasıyla olan savaşını bir kenara bırak, kendinle savaşmaya başla. Belki korkarsın önce. Ben de korkuyorum çoğu zaman ama harekete geçmem için korkmam gerekiyor bunu biliyorum. Bir müsabaka bu kendimle karşı karşıya olduğum. Kazananına da kaybedeni de benim. Uzunca bir sessizlik oluyor bu kez. Müsaade ediyoruz birbirimize. İkimiz de biliyoruz telefonu kapatır kapatmaz üstünü kapattığımız her anı özgürlüğüne kavuşacak ve yeni günün sınavı da bu olacak. Kapatmadan sesi titreyerek diyor ki; bir yalan uydurmuş gidiyorlar anı yaşa diye. Biz de kul köle söylenenin arkasında, bir aydınlık çıkış kapısıdır umuduyla. Hâlbuki şimdiye odaklanmak başka anı yaşamak başka. İdrak başka anlamak başka yani. Kapalı pencereden esen hafif rüzgâr sanki yüzüme geliyor. Bir huzur hissi tam olarak yaşadığım. Dudağım kenarından kulağıma doğru uzanan o kıvrımın sevdalıyım. Tebessüm. Biliyor olmak iyi bir şey ama hissediyor olmanın hazzını anlatamam. O an ikimizin de aynı engebeli yolda yürüdüğümüzü anlıyorum. Çok bilenlerden bir kol boyu uzak hissedenlerin tam yanı başında. Sessizliği bozmak istemesem de dudaklarımdan dökülenlere engel olamıyorum. Yaşadığın her an senin kıymetli ve biricik hayatının bir parçası, üzgün, kızgın, mutlu, çaresiz, genç ya da yaşlı, fark etmez. Hepsi sensin.

Tanıımı nedir mutluluğun? O çok bilenlere sorma sakın. Hele düzene tapanlara asla sorma. Onlar ki hayatın süregelen sürprizlerine kapalı, beyinleri ve kalpleri küçülerek büyüyenlerdir. Onlar yaşamadan yaşananlardır. Tanımı nedir mutluluğun? Kim olduğunu, ne istediğini, büyük arzunu bilmektir. Ben olmaktadır. Yani herkese göre değişir. Tektir, eşsizdir. Yaşam denen gerçekliğin bize sunduğu parmak izidir. Kendini gerçekten tanıdığında yaşadığın ne olursa olsun gerçekten mutlu olacağını unutmamalı. Telefonun diğer ucundaki içten gülen göz bebekleri, kulağıma gelen kısa kesik nefesinde gizliydi. Olgun bir keşif mutluluğuyla kendinden son derece emin çıkıverdi kelimeler ağzından. Mutluluk varılması gereken bir nokta değildir. Kabul etmektir. Ben olmaktadır. Şimdiyi tatmaktır.

*Üzen kıran
ne varsa sahip çık.
Onlar her şeye rağmen
yaşadığının kanıtı.*

Tebessüm. Sonlanma zamanı gelen ama bir türlü sonlanamayan bir sohbet bu, ikimiz de farkındayız. Yalnız kalmaya ilk ihtiyaç duyan telefonu kapatacak bunu da biliyoruz. Son bir söz diyorum telefonu kapatmadan, sonra kapatacağım. Her şey sonsuza kadar sürecek zannediyoruz. Geçici olmamız bize bir ders vermeli ama vermiyor. Hayatın sana sunduğu şans, karşına çıkardığı engellerdir. Mücadele etmediğin her an beceriksizce yaşanan bir varlıksın, varlığı tartışılan. Şimdi geçmişini düşüneceğim diyor mızır bir sesle. Ağlamalarımı, çaresizliklerimi, çıkmazlarımı, yol ayırımlarımı, hepsini yeniden çıkaracağım sıkıca kapattığım kutudan. Çok iyi yaparsın. Şu andan onlara bakmak çok iyi gelecek. İyi gelmesi yeniden acı çekmeye-

ceğin anlamına gelmiyor. Yeniden hissedeceğin anlamına geliyor. Daha gerçek ve daha sen olarak. Gidenler, kalanlar, gidemeyenler, tamlar ve yarımlar...

Şimdi bak bakalım benim güzel yüreğim, armudun sapı üzümün çöptü diyenler, hep daha iyisi olsun ekibi, daha daha iyisi de vardır bekleyelim topluluğu, her şeyin en doğrusuna layık olan o yegâne varlıklar, potansiyelinin çarçur edildiğini düşünenler, yere göğe sığmayan o eşsiz egolar, yoluna çıkıanı göremeyip onu tasarlamaya kalkınlar, kendini yere göğe sığdıramayan, zekâ yüklü duygu yoksunları; çemberin neresinde duruyorlar. Arkana yaslan benim güzel yüreğim, sen doya doya yaşarken onlar mukadder yalnızlıklarını yaşıyor olacaklar.

AY ZAMANI

"Ay sarı ay, usul ay

Dağıtacak mısın gökyüzünü orda burda?" Gülten Akın

Bir ay masalına yazılmak isterdim. Bir ay masalı olmak. Karanlığa inatla kafa tutmak, karanlıkta bir ince gedik, bir usul yarık açmak. En kadim sırların tanığı olmak. Gece yaratıklarıyla bir ay dansında buluşmak. Gece yaratıklarıyla ay şarkıları söylemek. Ayın ışığıyla büyümek. Ayın ışığıyla sevişmek. Ayın sesini de sessizliğini de benim kılmak. .. Ayın seyrini, insanın seyridir çünkü. Ay, insana içkindir. Doğum, ölüm ve yeniden doğumun zamansız çemberini koşarız birlikte. Ayın döngüsü, insanın döngüsüdür. Ayın çalkantısı, insanın çalkantısıdır.

"Ay doğarken kırmızıdır düşünce

Batarken de öyle, nar gibi bir söylence" M. C. Anday

Ay üzerine ne çok şey yazılmış, söylenmiş. Sayısız efsane, sayısız mit, sayısız masal... Sümerler ve Hititlerde kutsallaştırılmış tanrıça sayılıp tapılmış aya. Yunan ve Roma mitolojilerinde, alınlarında hilal şeklinde tasvirler olan tanrıçalarca temsil edilmiş. Selene, Yunan mitolojisindeki ay tanrıçası, Luna ise Roma mitolojisindeki. Hekate de Titan soyundan bir ay tanrıçası. Dişil özellikler atfedilmiş aya. Feminin bir sembol ay. Zamanın döngüsellliğini, ölüm-süzlüğü ve sonsuzu, doğanın karanlık, gizemli yönünü, bilinçaltını temsil etmesi onu dişil kılıyor. Ayın değişik evreleriyle kadın bedeninin özellikle doğum sürecinde geçirdiği evreler arasında da benzerlik kuruluyor. Ayın yuvarlak hâli olan dolunay da rahmi simgeliyor. Kadının ay hâli. Değiştirici ve dönüştürücü gücü, döngüselligi, sezgiselliği, esnekliği, doğurganlığı, büyüselligi ile dişil enerjinin simgesi ay. Çin'de sonbaharın gelişini kutlamak amacıyla bir hasat festivali olan ay festivali düzenleniyor – ay kekleri, dilek fenerleri ve danslarla.

*Güneşle ay kavga etmişler.
Güneşayın yüzüne çamur
atmış, ayın yüzündeki
lekeler ondanmış.*

"Bir yalnız

Gökyüzünün sözlüğünde." İlhan Berk

Türk mitolojisinde, Anadolu folklorunda da ayın kadın, güneşin erkek olduğuna inanılır. Çeşitli bölgelerde tam tersi de söz konusu. Ayla güneşin kardeş, kavuşamayan sevgili ya da karı-koca olduğu inancı da var. Tosya yöresindeki inanışa göre kötü bir üvey ananın çocukları olan güneşle ay evden kaçmışlar ve bir dağın ardındaki iki sihirli gölden su içince biri güneş, biri ay olarak gökyüzüne çıkmışlar. Anaları da bunlara "Birbirinize kavuşamayasınız!" diye beddua etmiş. Kavuşamamaları ondanmış. İslam inancına göre, gündüzle gece arasında fark olsun diye, Tanrı ayın yüzünü Cebrail'in kanatları ile sildirtmiş ve ayın ışığı azalmış ve yüzünde lekeler oluşmuş. Pertev Naili Boratav'ın araştırmalarına göre, Soma yöresinde şöyle bir efsane varmış: Güneşle ay kavga etmişler. Güneş ayın yüzüne çamur atmış, ayın yüzündeki lekeler ondanmış. Bir inanca göre, ona kızan anası yüzüne hamur sürmüştü; bir başkasına göre ise kocası çamur atmış ayın yüzüne. Ay yüzeyinde hiç su olmamasına, ayın kuraklığına karşın yüzeyindeki lekelerle "deniz" deniyor her nedense.

"Tarsuslu bir çobandır ay

Gecenin koyunlarını güder dağda" Oktay Rifat

Ay ve güneş gökyüzünde iki gezgin. Sanki Mevlana ve Şems ya da Gılgamış ve Enkidu. Güneşle ayın birbirinden ayrı düşmüş, birbirlerini arayan ama kavuşamayan sevgili oldukları inancı da var. Tanrı aya gece, güneşe de gündüz gezmesini emretmiş. Sinop yöresindeki bir inanışa göre de, güneş ayın karısı. Bir başka efsaneye göre ise ay, güneşe aşık bir kızmış. Ay kızla güneş oğlan evlenmişler ama güneş, onu aldatmış. O nedenle mutlu günlerinde beyaz-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

lar giyen, yüzü gülen ayın, aldatıldığı günlerde rengi solar, yüzü donuklaşmış. Ay, Müslümanlarca kutsal da sayılır. Cami kubbeleri ve minare külahlarına hilal şeklinde süsler yapan Müslümanlar, ay takvimini de kullanmışlardır.

“Ömrümüz bir ay tutulmasıydı

Kendine sarıldıkça kayboldu rengi” Cihan Oğuz

Ay tutulmasıyla ilgili de çeşitli inançlar var. Ay tutulması çoğu yerde cinlerin, perilerin ya da şeytanların ayı kaırması olarak yorumlanıyor. Kötü ruhların, ayı karanlıklar evrenine atmasıyla meydana geldiğine de inanılıyor. Ayın bir canavardan ya da dünyada olan bir savaştan kopup saklandığına da inanılıyor. Şamanistlerden kalma bir gelenek olan, ayı kurtarmak için tenekte davul çalıp gürültü yaparak ya da silah atarak kötü ruhları ürkütmek, korkutup kaırmaya çalışmak yakın zamanlara kadar bazı Anadolu köylerinde uygulanıyordu. Bir başka inanışa göre ise, inişli çıkışlı yollarda ve ormanlarda yürür-

ken, dağların ardında ya da ağaçların arasındayken dünyadan görülemediğinden ay tutulması olurmuş. Haramilerce yakalanıp esir düştüğünde ya da onu devler ve ejderhalardan korumak için melekler kanatlarıyla gizlediğinde de tutulmuş ay. Etrafını saran cinler ve periler onun ışığını kapatınca da... Kimi zaman ise gökteki bir ejderha ayı boğmak ister, ay da korkusundan karararmış. Güneşi aydan kıskanan dünya, ikisinin arasına girince de ay karanlıkta kalırmış.

“ay gördüm ay gördüm / benziyor ayrılıklara
benziyor başsız sonsuz bir sitem kervanına”

Hasan Hüseyin

Ay dünyaya âşiktir, onun çevresinde dolanır durur. Aşkın çöküm gücüyle. Bir başka akıl tutulmasıyla. Aynı zamanda bir Mevlevî’dir ay. Kendi etrafında da döner durmaksızın. Gökyüzünün cölünde konaklayacak bir vaha arar göçebe ay. Hâlden hâle girer. Çoğu yerde ayın ilk

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

yarısı, dolunay hâli uğurlu, küçüldüğü son on beş günü, hilal şekli uğursuz sayılmış. Yeni ay ve dolunayın şans getirdiğine inanılmış. Kuluçkaya yatırılacak tavuklar dolunay zamanı yatırılmış ki yumurtalar cılk çıkmasın. Yeni ay görülünce, uğur getirmesi için dilekte bulunulmuş. Ayın ve ışığının bazı hastalıkları iyileştirdiği, bazılarına sebep olduğu inancı da var. Kabakulak olan ya da ağzında iltihap olan çocuk, iyileşmesi için aya baktırılmış. Kendine büyü yapılmış kişinin ay ışığı görmüş suda yıkanırsa, büyüden kurtulacağına inanılıyormuş. Bazı bölgelerde cılız doğan, prematüre bebekler, bir küreğe konarak sallandırılıyor ve aya sesleniliyormuş: "Ya al ya ver! Ya öldür ya iyi et!"

"Dünyam yıkanır ay ışıklarıyla" Necati Cumalı

Ay ışığı soldurmaz mavisini ne göklerin ne suların. En çok suların güzelliğine güzellik katar. Ay ışığında daha da güzel, daha da esinleyici görünür her şey. Geceye inat, umutsuzluğa inat, karanlığı yırtar. Aralar gizlenenleri, değişimini güzelleştirir, dokunduğunu titretir. Haneye de ay doğar bazen kahve fallarında. Ayın şavkı karanlığı yarıp sulara vurunca sevilenin yüzü de bir kat daha ısrı bakamın gözü derun: "İçmek, / Gözlerinde içmek ay ışığını. / Varmak, / Gözlerinde varmak can tılsımına." (Ahmed Arif) Ay ışığı, tohumlar saçır toprağa, ay çiçekleri filizlenir, büyür ayın ışıltılı sütünü emerek. Ay ışığıyla sevişir göl suları. Tutuşturur kanı, esirir bedeni ayın ışığı, bakışlar köz gibi ısrı, aşkı harlar, teni kabartır – kalbimizde gelgitler... "Göğüslerinin ucunda senin / Ay ışığından ürpertiler alan / Bir çift terli yüzük olmak isterdim /.../ Derin bir gecede, kuş yuvalarını / Kuyu ağızlarını ısıtır gibi..." dediği Şükrü Erbaşın. Aşka çağırır ay ışığı. Davettir yan yanalığa. Ay ve yıldızlar yoksa siyaha keser maviliği göğün, dünya kararır çünkü kördür gecenin gözleri.

"Bir karanlığa bakıyorum bir de zamana
ay büyüyüp bir gül oluyor ellerinde senin /.../
ayın çağlısıyla tutuşuyor begonyalar" Ahmet Telli

Sadece efsaneler, masallar, söylenceler, şiirler, türküler değil birçok atasözü ve deyim de var aya dair. "Ay bacayı / dağı aştı"ysa, bir şeyin zamanı geçmiştir. Apaçık şeyler için, "ay aydın, hesap belli" denir. Uygunsuz zamanda yapılan bir iş, "ay ışığında ceviz silkmek" diye nitelenir. Yersiz, uygunsuz davranışlar için "aya tüfek sıkmak" deymi kullanılır. "Ay doğar dediğinden, insan utansın dediğinden" denir. Yazık ki utanmayı bilmeyen yüzler çoğunlukta. Ay da alıştı artık gördüklerine.

"En leylim gecede ölesim tutmuş,
Etme gel, / Ay karanlık..." Ahmed Arif

Masallarda, halk hikâyelerinde, halk şiirinde, yüzü "ayın on dördü gibi" olan, "ay parçası" gibi parlayan güzel-lerden söz edilir ama bu benzetmelerin ayın gerçekliğiyle ilgisi yoktur. Bize uzaklardan tertemiz, çok güzel, etkileyici görünen ayın yüzü, soğuk, derisi kalın ve serttir. Nice yanlışlarımızdan biri. Ay yüzündeki kırışıklıklar, çukurlar ve yarıklar, yaşlı insan yüzlerini andırır. Ay ışığı gibi parlıtlı sözler de hayal kırıklığına uğrattır bizi. Esin, gerçeği çarpıtır.

"Pencereme dolanma ayışığı
Özlerim bir dostu kucaklama duygusunu" Ahmet Erhan

Şairlerin, yazarların büyük esin kaynaklarındandır ay. Elbette her şair ona övgüler yağdıracak, güzellemeler düzecek değil ya! Can Yücel de yazar kendince bir "Ay! Ay! Ay!" şiiri: "Şu gökteki ay var ya / Şu boktan şu yarım ay // Bir tek zümme bakıyor benim / Dolunay olmak için / O bana bakıyor / Ben ona. /.../ Hepimiz / Hepimiz / Bakıyoruz hep birbirimize / bakıyoruz hep bakıyoruz". Bir şiirinde de yine azarlıyor onu: "Bi sen eksiktin ayışığı / Gümüş bir tüt içmek için manzaraya" "Ay Büyürken Uyuyamam" der Necati Cumalı. Behçet Aysan ise Nerva'fe göndermede bulunan, kendisini sokak fenerine asmış bir ay ışığını yazar: "sokak fenerine asmış kendini ayışığının / biri / şehrin / ortasında / ölmemiş / hala dipdiri." İsmail Uyaroğlu'nun 80 döneminin karanlık günlerinden, işkence ve cinayetlerinden bahsettiği "Ay Doğsun" şiiri de önemlidir; ayın doğmasını ve hapiste olan ya da öldürülen arkadaşlarının yüzlerini öpmesini ister. Franco'nun faşist yönetimi döneminde bile, yaşama sevincini ve umudu kaybetmeyen Lorca'yı ve onun "Ay, Ay Romansı" şiirini de analım.

"Gökte ay, masaldaki bir meyve
Bölüştük o sihirli meyveyi" Paul Valéry (çev. Orhan Veli)

Ay, dede olarak görülür çocuklarca. Gülümseyen, ak sakallı bir dede. En çok da köprü altlarında, banklarda, apartman girişlerinde uyuyan sokak çocuklarına gülümseyen, onları ısıtan. Gece gökyüzünde sıkılan ay, en çok da o çocuklara uzatır incecik, ışıktan kollarını. En çok onları korur kaskatı ve acımasız karanlıktan. Ayı suda görünce düştüğünü sananlardan ayın onu takip ettiğini düşünenlere, aya yolculuk yapmayı düşleyenlerden aya masallar anlatanlara çocukları da çokça hayallere sürükler ay. Bir bilinmezdir çünkü. Gizler yumağıdır. Sırlar yuvarlağıdır. Jules Verne'in *Aya Yolculuk* ve *Ayın Çevresinde* adlı kitaplarından Stefan Zweig'in *Ay Işığı Sokakları* uzanır aydan büyülenen, ay ile büyüyen o güzelim çocuklar!

"Ay dokundu omzuma irkildim.
Göğün puslu balkonunda.
Birdenbire insanları öledim." Metin Altok

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

YÜRÜMEK

DUYGULARIMIZIN
EN HAFİFİNİN
ÜZÜNTÜLERİMİZ
OLDUĞUNU
DÜŞÜNÜRÜM.

HEP DİĞER DUYGULARDAN
BİRAZ DAHA AZ AMA
YOĞUNDUR.

BU YÜZDEN YÜRÜRKEN
SANKİ BEDENİMİZDEN
KOPARÇASINA GERİDE
KALIRLAR.

YÜRÜBÜĞÜMÜZ SÜRECE ONLARI
DAHA AZ HİSSEDERİZ. AMA HEP
PEŞİMİZDEN GELİP BİR GÜN
TEKRAR O BEDENE GİRMEİNİN
ÖZLEMİNİ ÇEKERLER.

BU YÜZDEN YÜRÜMEKTEN
HİÇ VAZGECEM. DURDUĞUM
AN BİLİRİM Kİ DÜŞÜNCELERE
YİNE KAPILACAĞIM VE
BANA YETİŞECEKLER.

HASTALIKLAR, İLİŞKİLERDEKİ
VE İŞ HAYATINDAKİ
PROBLEMLER HEP BU
DURGUNLUK DÖNEMLERİNDE
ORTAYA ÇIKAR.

HAYATTA DURMAMAK
BU YÜZDEN ÇOK ÖNEMLİDİR.
DAİMA YENİ VERLERE YOLCULUK
ETMEYE DEVAM EDİN
SEVGİLİ OKUR.

HEBA EDİLEN ÜLKE

Yayımlandıktan sonra uluslararası bir çoksatır hâline gelen Khaled Hosseini'nin *Uçurtma Avcısı* romanı, Afganistan'ın Vezir Ekber Han bölgesinde yaşayan Emir adlı bir Peştun ile Emir'in yaşadığı malikâne'de bir hizmetçi olarak çalışan Hazaralı (Şii) Hasan'ın dostluğunu, çocukluğun insanda açtığı derin yaraları, babalar ve oğullarının hikâyesini de içine alan bir roman. Romanın hemen başında sarf edilen "Afganistan'da çocuk çok ama çocukluk yok" sözü bize yaralı bir ülkenin içlerine yapacağımız bir yolculuğu vadeder. Romanın ana kahramanı Emir'in, Hasan'ın yaşadığı ve bütün ömrüne sirayet edecek bir olaya suskun kalması ve onu hizmetçi olarak çalıştığı konaktan kovdurması romanın temel dramatik ögesi olarak belirir. Hasan'ın yaşadığı trajedi ve haksızlıklar Emir'in değişen hayatına rağmen hep peşinden gelecektir. "Yeniden iyi olmak mümkün" sözü de...

Khaled Hosseini, Emir'le Hasan arasındaki bu dostluğu, yıllar geçmesine rağmen geçmeyen bu haksızlık duygusunu iki önemli noktayla birleştirir romanında. Bir yandan edebi olana sırt dönüp modası çoktan geçmiş bir çatışma sahnesi kurar kitabında diğer yandan da Afganistan'ı romanının ana kahramanlarından biri hâline getirir. Roman bittiğinde iki hikâyenin de heba edildiğini görürüz.

Her türden zıtlık karşı karşıyadır *Uçurtma Avcısı*'nda. Sünni, zengin, yakışıklı Emir; Şii, fakir, sakat Hasan. Emir'in babası zengin ve kudretli, Hasan'ın babası malikânenin hizmetçisi ve suskun biridir. Afganistan'daki herkes gibi, kimse eşit değildir romanda. İki çocuğun eşit oldukları tek bir nokta vardır: İkisi de annesiz büyümüştür. Böylece okurunu daha en başından dramatik bir sahnenin minde-rine çeker Hosseini. Sınıfsal ve dinsel farklılıklar minder-in alanını daha da çatışmalı hâle getirir. Fakat roman boyunca bir an olsun bu minder-i terk etmek istemez yazar. Benzerine Kemalettin Tuğcu veya Kerime Nadir romanlarında

rastladığımız, günümüz çoksatır yazarlarının da hayli gönül düşürdüğü dramatik öğelerin ısrarla göze sokulması, sıklıkla okuduğumuz zorlama tesadüfler, çocukluğun o büyüleyici sahnesini bir tür teşhire çevirme çabaları, edebi derinlikten yoksunluk tüm roman boyunca karşımıza çıkmaya devam eder. Nitekim Emir'in Afganistan'dan Amerika'ya oradan Pakistan ve yeniden Afganistan'a uzanan yolculuğu boyunca bu derinlik yoksunluğu, inandırıcılıktan uzak tesadüfler silsilesi azalmak yerine daha da artar.

Kimi itirazlara rağmen *Uçurtma Avcısı*'nda yazarın kısmen de olsa başarılı olduğu bir hususun hakkını teslim etmek lazım yine de. Emir ve Hasan'ı çevreleyen hikâyeler ne kadar sıradansa, yazarın Afganistan'ın yaşadığı siyasal dönüşüm ve kültürel atmosferini o denli etkileyici kullandığını da belirtmek gerek. Bir çocuğun büyüme hikâyesiyle ülkenin çalkantılı yıllarını aynı anda takip edebiliyoruz romanda. Afganistan'da krallığın çöküşü, Sovyet işgali, farklı etnik ve dinsel toplulukların yaşadıkları sıkıntılar, peşinden gelen toplu göçler, Taliban'ın doğuşu, radikal İslam'ın hayatın her alanını ele geçirmesi gibi hususları Emir ve Hasan'ın dostluk hikâyesinin fonuna başarıyla oturtuyor yazar. Böylece şiddet ve yoksulluğun bir türlü yakasını bırakmadığı bir ülkenin trajedisini de okuyoruz bir yandan. Ama romanın ortalarına kadar etkileyici bir şekilde karşımıza çıkan Afganistan meselesi, sonlara doğru tıpkı dramatik meseleye kurban edilmiş Emir'le Hasan'ın hikâyesi gibi tuhaf bir Amerika sevgisine kurban ediliyor kitapta. Geride kalan ülkeye bakış da oryantalist bir hâl alıyor bu noktadan sonra. Şüphesiz, yazarın hayatını Amerika'da sürdürmesinin, romanın 11 Eylül saldırılarından iki yıl sonra yayımlanmış olmasının da payı var bunda. Ama Afganistan'ın o acılı hikâyesinde Amerika'ya temiz bir sayfa açmak için galiba en başından çoksatır bir roman yazmış olmayı planlamış olmak gerekiyor.

BU ÇOCUKTA EKSİK BİR ŞEY VAR

Uçurtma Avcısı, ABD'de yaşayan evli bir adamın Afganistan'daki çocukluğuna dönüşüyle başlar. Şiddeti sevmeyen, arkadaşlarıyla kavga etmeyen bir çocuktur Emir. Kabil'in varlıklı sakinlerinden biri olan babasıyla yaşamaktadır. Annesi onu doğururken ölmüştür. Emir babasının bu ölüm nedeniyle kendisinden nefret ettiğini düşünür. Hâlbuki babası onu korkak bulmaktadır sadece. "Bu çocukta eksik bir şey var," der onun için. Emir hikâyelere meraklıdır. Çocuk yaşı öyküler yazmaktadır. Öykülerinin en sıkı takipçisiyse evin hizmetkârının oğlu Hasan'dır. Hasan'la Emir, aralarındaki sınıf ve mezhep farkını önemsemeden yakın arkadaş olmayı başarırlar. Birlikte sinemaya giderler, uçurtma uçururlar, Emir'in yazdıklarını tartışırlar. Ancak bu bir dostluk filmi değildir.

Başka mezhepten olan Hasan evin dışında sürekli itilip kakılır. Başta bu mahalle baskısına aldırmadan dostunun yanında durur Emir. Ancak birinci oldukları yarışmanın sonunda düşen uçurtmalarını almaya giden Hasan tecavüze uğradığında uzaktan izlemekle yetinir. Korktuğu için. Ve o andaki sessizliği ömür boyu içinde büyüme devam eder.

Yarış sekansı boyunca gökyüzünde süzülen uçurtmaları takip ederken izlediklerimiz büyütlü gerçekçi bir havaya bürünse de, toz toprak içindeki yeryüzüne döndüğümüzde boğucu bir toplumsal gerçekçi ton yakamıza yapışır, büyüden eser kalmaz. Hasan, Emir'in uçurtmasının peşinden koştuktan sonra yaşamıştır başına gelenleri. Ve koşarak uzaklaşırken bunu onun için bin kere yapacağını söylemiştir. Film, baştan sonra acıklı durumların altını çizen böyle diyaloglarla ve fazla açıklamacı sahnelerle dolu. *Uçurtma Avcısı*, Orta Doğu'ya Batı'nın gözleriyle bakan, bu coğrafyayı yer yer teşhirlik bir seyirliğe dönüştüren ve acıklı olmak için acıklı bir film. Tam da Kemal Varol'un söylediği gibi derinlik yoksunluğu ve inandırıcılıktan uzak tesadüfler bolluğu söz konusu.

Vicdan azabı dayanılmaz noktaya geldiğinde de Emir ucuz bir tezgâh kurarak (babasının hediyesi olan kol saatini Hasan'ın odasına saklayarak) ondan kurtulur. Hayatta dayanamadığı tek şey hırsızlık olmasına rağmen baba Hasan'ı affeder. Ancak affettiğini söylemesi, ısrar etmesi hatta onları evi terk etmekten men etmesine rağmen bu olayı gururuna yediremeyen babası Hasan'ı da alıp kaybolur. Olan biten iyice Ömer Seyfettin öykülerine benzemeye başlar bu noktada.

Zaman geçer ve memleket karışır. Sovyet işgali sonrası Emir'i yanına alıp varını yığını satarak ülkeden kaçır babası. Kaçak yolcu olarak sınırı geçmeye çalışırken, bir Rus askerinin aralarındaki kadınlardan biriyle birlikte olma şartı üzerine babası ayağa kalkar ve buna izin vermez. Bu kahramanca tavrı karşısında yaptıklarını tekrar sorgular ve iyice ezilir Emir.

Amerika'da yeni bir hayat kurarlar. Emir üniversite okur, evlenir, babasını kaybeder. Ve ilk kitabının yayımlandığı gün Pakistan'dan bir telefon gelir. Filmin açılış sahnesindeki bu konuşma sonrası uçurtma uçurtmanın artık yasak olduğu topraklara geri döner Emir. Pakistan'a kaçmış olan ve üzerinde büyük emeği olan hasta akrabasının ziyaretine gider. Burada Hasan'ın ve karısının öldüğünü, Hasan'ın oğlunun yetiştirme yurdunda olduğunu öğrenir. Ayrıca Hasan'ın aslında kardeşi olduğunu. Vaktiyle hizmetçisiyle birlikte olan baba bunu herkesten saklamıştır. Emir çocukluğundaki gibi korkak davranmaz bu defa. İkinci bir şans vardır şimdi karşısında. Ölmeyi göze alarak gider ve yeğenini korkunç koşullardaki yetimhaneden kurtarır. Birlikte Amerika'ya dönerler. Mutlu ve şaşkın çocuğa aldıkları uçurtmayla oynadıkları parkta film sona erer. Gökyüzü aynı gökyüzüdür, uçurtma hemen hemen aynıdır, oyunculara değişmiştir. Emir ile Hasan yerine, Emir ile Hasan'ın oğlu tutmaktadır şimdi ipin ucunu. Ve uçurtma uzak bir yere düştüğünde çocuk gibi koşmaya başlar Emir. "Senin için bunu bin kere yaparım," diye bağırarak.

BU HAYAT BENİM

"İlk ne zaman feminist oldum?" Sara Ahmed'in kitabının bir bölümü bu soruyla açılıyor. Hayatımda düştüğüm her an, kendimi yeniden toparlama ve ayağa kaldırma gücünü kadın arkadaşlarımdan ve feminist hareketten aldığımı biliyorum. Peki ben ilk ne zaman feminist oldum? Bir komşumuz bizi denize götürmüştü. Kamyonun arkasında sallana sallana gitmiştik. Mor bir mayo vardı üstümde. Kuşlara ayak bastığım anda mutluluktan delirmek üzereydim. İlk kum, ilk deniz, ilk mayo... Sonra annem başımdan aşağı beyaz bir tişört geçirmişti. Dalgalara tekme, kuşlara yumruk savurasım gelmişti. Denize girmeyi ve beraberinde her şeyi reddettim o gün. Bayramlarda komşumuz bize para vermesin diye dua ettim. Olur da para verirse, bize yardım ederse, kafama o beyaz tişört yine çeçebilirdi. Kim ister?

Madde 1 – Sözleşmenin Maksatları

Bu sözleşmenin maksatları şunlardır: a) kadınları her türlü şiddetle karşı korumak ve kadına karşı şiddeti ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak:

- Psikoloğa verecek param olsa anında veririm.
- Bana anlat. Ben dinlerim.
- Seni Ayşen gibi değil de psikolog Ayşen gibi dinlesen?
- Benden iyi psikolog mu olur? Bütün dertleri tanıyırım. Nasılsınız?
- İyi değilim.
- Nedir sizi buraya getiren sebep?
- Travmamdan kurtulmak istiyorum.
- Travmanız nedir hanımefendi?
- Çocukluğuma inmenize gerek yok. Travmam eski kocam.
- Anlatmak ister misiniz?
- Ashında travmanız iyi, ne travmalar var bilerseniz, demeyecekseniz olur.
- Buyurun lütfen?
- Ben öğretmenlik yapıyorum. Özel bir okulda çalışıyorum. Özel bir okulda bir öğretmen olarak çalışmak ne demek biliyor musunuz? Bütün gün idari kadronun emirlerini yerine getirmek için çalışmak demek, çocuklara ayırdığınız vakitten mecburen kısip veli memnuniyeti için çalışmak demek, her sene aynı eğitimleri alıp sabahtan akşama kadar okulda geçirdiğiniz her saniyenin zoraki doldurulması, karşılığında da tüm yıl boyunca bir çocuğun yıllık okul taksitinin ederi kadar para kazanmak demek. "Bir bayan için ideal" olan mesleğime burun kıvrıma başlağında ilk kavgamızı etti. Etti diyorum çünkü tek başına etti. Kendi kendine bağırdı. Yemeği beğenmedi, bağırdı. Saçla-

rımı beğenmedi, bağırdı. Oncacık işte çalışırken buncacık ev işini bile yapamadığımı söyledi, bağırdı.

- Sen ne yaptın peki?
- Ben de bağırdım. Kendime. Oncacık işte çalışırken buncacık ev işini bile yapamadığımı söyledim, bağırdım. Saçlarımı beğenmedim, bağırdım. Yemeği beğenmedim, bağırdım. En son küsülecek insana başta küstüm, kendime. Ama anlamadım. İnsan kendisine küstüğünü yavaş yavaş anlıyor. Hak verirsiniz ki kafa karıştırıcı bir şey. Bütün gün kendinlesin nasıl küsesin? Küstüyorsun işte. Üç yüz çalışını olan fabrika gibi üretime geçtim. Börekler, akşamdan marine edilen etler, jülyen kesilen havuçlar, geceden yapılan saçlar, ucuza getirilen maskeler, pırıl pırıl edilen mutfak tezgâhları arasında bir kayboldum sormayın. Buraların en iyi hizmetçisi oldum, bedavaya. Bedava denmez aslında, bir takdir, bir eline sağlık, bir ne güzelsin karşılığında.

- Sonra?
- Sonra o güzelim marine edilen etleri, jülyen kesilen havuçları tek başıma yemeye başladım. Pırıl pırıl tezgâhı bir başıma kirlettigimi anladım. Onu anladığım gibi de aaaaa, ben kendimle küsmüşüm, onu anladım.

- Sonra?
- Sonra Ufuk eve daha da geç gelmeye başladı. Bazı geceler işi uzadı, iş yerinde kaldı. Yatağın sağ tarafından kalkma zorunluluğum bitti. Baktım, sol tarafından da kalkabiliyorum. Sabahları hazırlanırken, tuvalet sırası beklemiyordum. Kahve yapıp iki fincana bölüştürmüyordum. Aslında ben taze fasulyeye bayılıyordum.

- Sonra ne yaptınız?
- Bir akşam okuldan gelince taze fasulye yaptım. Hafif şekerli, havuçlu. Tam benim sevdiğim gibi. O akşam Ufuk geldi. Eskisi gibi. Normal saatte. Normal bir şekilde yaptığım yemek için bağırmaya başladı. Normal bir şekilde bardağı alıp cama fırlattı. "Bok hazırlasaydın," dedi normal bir şekilde. Ben normal bir şekilde ağlamaya başladım. O da normal bir şekilde daha da bağırmaya. Sırf paşa gönlü istedi diye röfle yaptırdığım saçlarımı tuttuğu gibi beni duvara yapıştırdı. Fasulyeden kavgaya normal mi? Hayır dedim, normal değil bu. Bakkala salmak için aldığımız bir hasır sepet vardı. O gece Ufuk'un halasının bize aldığı borcamlardan birine taze fasulyeyi koydum. Esin'i aradım. Bizim alt katta oturuyor. "Balkona çıksana bi..." dedim. Çıktı. Sepeti saldı. "Fazla yapmışım. Zıyan olmasın," dedim. "Afiyet olsun," dedi. Normal olarak evden çıktım. Kendimle barıştım.

Madde 23 – Barınaklar

Taraflar mağdurlara ve özellikle kadın ve çocuklara, kalacak güvenli yer sağlamak üzere uygun, yeterli sayıda kolayca erişilebilir barınaklar oluşturmak ve

Nancy Adair

mağdurların yardımına proaktif bir biçimde koşmak üzere gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.

Sana neden Funda'nın evinde bir kanepa yastığı gibi kalakaldığının hikâyesini anlatacağım. Neresinden başlayacağımı bilmiyorum. Ama nerede bittiğini çok iyi biliyorum. Burada, Funda'nın salonundaki kanepesinde, televizyonun karşısında, Funda kocasına içeride, "Ne kadar kalacak bunlar burada?" sorusunun hesabını verirken. Kızımla ben-den söz ediyorlar. Daha iki gün oldu. Beş yakın arkadaşım var. Kimse tam sıkılmadan, şampuanlarını fazla kullanmadan, üç gün dört gün kala buraya kadar geldim. Şimdi son duraktayım. İçeriden gelen seslere bakılırsa şu an, Funda'yla yılların getirdiği dostluğumu göz önünde bulundurursak iki günüm daha var. Ama yarın son.

Funda, benim çocukluk arkadaşım. Annem de tanır. Funda da annemi tanır. O yüzden hiç şaşırmadı olanlara. "Ne yapısın Aysel Teyze," dedi "o da sen mutlu ol istiyor." "Mete'yi överek mi?" dedim. Çünkü anneme göre Mete aldatmadı. Bir baksaymışım diğer insanlara nasıl yaşıyorlarmış. Bir elim yağda bir elim balda sayılırmış. Hadi öyle değilse de en azından çok da dövmemiş adam. Ne adamlar varmış kafa kol bırakmıyormuş. Aldatmış mı beni? Yooooo Alkolü yokmuş. Kumarı hiç olmamış. Daha ne istiyormuşum? Tabii ben kızımıymışım, istediğim zaman kapıları bana açmış. E istiyorum dedim. Yok dedi annem, sen yanlış istiyorsun. Doğru olan evimde kalmamış.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

KAHROLMAK*

Karşılaşmaların üzerinden biraz zaman geçince onunla ilk oturduğumuz Asmalımescit ve ilk karşılaştığımız Erol Dernek Sokak'taki mekânlarda benim gibi onu gözleyen erkeklerin olduğunu fark ettim. Selamlaştığımız diğer kişilerin de ona ilgi duyduğunu hissetmeye başlamıştım. Bazıları eski sevgilisi bile olabiliirdi. Alacağım yanıtların bana yaşatacaklarından korktuğum için de geçmişine ilişkin soru soramıyordum kimseye. Aslında kimse kimseye bir şey soramıyordu onunla ilgili. Onun etrafında dönen bir adam benimle de samimi olunca korkmuştum bana sorular soracak diye. Ama sormadı. Sonra başkaları türedti. Mekân çalışanları, şarkıcılar, müdavimler doldurdukça doldurdu kızın etrafını. Günden güne ordusunu büyütüyordu milyon dolarlık gözlü kız. Kendisini tam boşanmış sayınca hepimizin üzerine atlayacaktı herhâlde. Zekâm, onun hangileriyle dostane hangileriyle erotik bir ilişki kurduğunu anlamıyordu. Çünkü ben de bu berbat oyunun içindeydim. Bazen birilerinin küskün bir şekilde bize baktığını fark ederdim ama bu bakışın nedenini ona sormaya da cesaret edemezdim. Bu kadının en çok takıldığı bu iki barda artık kendimi özel hissetmem için başka şeyler yapmam gerektiğini anlıyordum. Ben, bu kadının barlarda karşılaşınca lafladığı bir düzine erkekten biriydim. Hepimizi aynı şekilde eğitmişti. Terbiye vermişti bize. Ona çok yaklaşamıyorduk ama uzaklaşamıyorduk da ondan. Belki de bu benim kuruntumdur bilemem ama buecessüs beni hâlâ derinden yaralamaktadır. Kimdi bu kadın? Daha evvel görmüş fakat dikkatimi verememiş miydim? Her zaman mı böyle ilgi budalasıydı yoksa şimdilerde mi böyle olmayı tercih etmişti? Eğer daha önce karşılaşıyor idiysek benim onu fark etmemiş olmamın hincını mı çıkarıyordu?

Şöyle oldu: Konserde yan yana salınıyorduk, ben yine onu sevdiğimi söylemiş olabilirim, o aynı şekilde konuyu değiştirmiş olabilir, çok anımsamıyorum öncesini. Ama sonrasında net bir şekilde ondan nefret ettiğimi söyledim. Şöyle söylemez nedamet getirdim ama bu anlaşılmasın diye derhâl mekânı terk ettim. Sonrasını hatırlamıyorum. Ondan net bir şekilde nefretimi kargacak burgacak harflerle günlüğüme yazmış olmamdan teyit edebiliyorum. Aklimda kaldığı kadarıyla aktarmaya çalışıyorum şu an. Umarım beni bağışlırsınız. Bir yazarın ayrıntı veremeyince uyduramaması alışıldık bir durum olmayabilir. Ama neyini uydurayım ben size bu acınası anının? Oldu bitti işte. Ayrıca metinde sürekli çelişkili şeyler söyleyen, hatırlamama ihtimalini değerlendiren anlatıcı "güvenilmez anlatıcı" olarak tanımlandığı için edebiyat kuramında, sakın karıştırmayın beni böyle düzenbazlarla. Ben gerçekten hatırladıklarımı aktarıyorum. Metnin sonunda şizofren çıkmayacağım. Bir rüya da değil size ulaştırdıklarınızı sert, sessiz, yuvarlak gerçeklerdir.

Dört beş gün sonra, İmam Adnan Sokak'taki bir başka takıldığımız mekânın bar sandalyesinde çok erken bir vaktte içerken solumda belirdi. Eski edebiyatçılar gibi Beyoğlu'na içmeye kravatla gelmeye başladığım günlerin ilkiydi bu sanırım. Ve bu aksesuarın tam zıddı sayılabilecek bir sakal uzatıyordum. Sakallı erkeklerden hoşlandığını tahmin ediyordum çünkü. Bu sakal daha sonra başıma bir sürü iş açacaktı ama bu cinsel meseleleri aktarmayacağım. Onu bir mekânda bu kadar erken ilk kez görüyordum. Beni gördü, tereddüt yüklü gözleriyle baktı, vahşi bir tepki almayınca selam verdi. İlk saniye cevap vermeye yönünde karar aldım, kafamı diğer tarafa çevirdim. Fakat ikinci saniyenin ortalarında döndüm ve hafif bir baş hareketiyle selamını aldım. Kafamı süratle çevirdim önümdeki içkime doğru. Bu sahnenin aynısı Bulgar yapımı *Zift* filminde var. Bardan birasını aldı, dışarı doğru seğırtti. Az ünlülerde, asırlardır düşündüğüm çelişkilerin yanı sıra başka çelişkiler de vardır. Fakat bu sefer içine düştüğüm çelişki bu türden bir çelişki değildi. Benden ürttüğü için bana müsamaha gösterdiğini düşündüm bu sefer, sevdiği için değil. Çok umutlanmadım yani. Daha doğrusu, çok umutlanmamıştım. Geçmişten aktarmalar yapılırken bir olay değil de duygu anlatıldığında hikâye birleşik zaman kullanmak daha güzel oluyor. Biraz sonra benim de biraz samimiyet geliştirmiş olduğum kadın arkadaşını gönderdi yanıma. Dışarıya, yanlarına gelmem konusunda ısrar edince vakarla reddettim. İlk karşılaştığımızda sonra-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*Metnin sonunda
şizofren çıkmayacağım.
Bir rüya da değil
size ulaştırdıklarım sert,
sessiz, yuvarlak gerçeklerdir.*

Ganna Engner Dostav

dan yanıma gelen kadın arkadaşı gibi bu kadın da güzeldi. Zaten hepsiyle samimi olmuştum. Başka zamanlarda karşılaştığımızda oturup içiyorduk. Bazen bana gaz vermiyor değillerdi. Bu kadın arkadaşların beni rahatça ona doğru itmelerinde ondan duydukları bir itirafın mı etkili olduğunu soracak kadar bile aksini işitecek olma ihtimaline takatim yoktu. Büyük ihtimalle onlar da soramıyordu. Kadın arkadaşın onun olduğu ortama girmeyeceğimi beyan ettim. Bir buçuk yıldır beni meşgul eden bu tasarımdan bir şekilde kurtulmam gerektiğini, sürecin beni telafisi mümkün olmayan zararlara düşürdüğünü biliyordum. Allah kahretsin her şeyi biliyordum. Her şeyi bilmenin bir sıkıntısı da bu bilgileri aktaracağınız insana kendinizi kâhin ya da ajan olmadığınız hususunda teminat veremeyecek olmanız gerçeğidir. İnsanlar, gerçekten karşılaşılabilecek donanıma sahip değiller. Gerçeği eğip büküp, ağzınızda ısıtıp, onların hazmedebileceği ebatlarda vermeniz gerekir. Ben bütün bu gerçek ustalığıma rağmen, sunumda acemiliklere düşüyordum. Resmen gerçek kerizi olmuş ortamlarda. Ve lanet olsun ki susmayı da beceremiyordum. Sussam, susmanın gizemini kullanarak kendimi mutlu yapılandırabilirdim. Evet, yapılandırmak, bir tür inşa. Enerji menerji. Evren. Şimdilerde sevmekten bulmak istediğim mutluluğu gün gelir nefret etmekten bulmak isteyecektim kim bilir. Dördüncü ya da beşinci birada dayanamadım ve sigara içmek için dışarı çıktım. Kadın arkadaş tekrar yanıma gelip beni masaya götürdü. Merhaba mahcupiyet. Bir müddet ilgilenmedim ama yarım saat sonra asıl meseleleri konuşmadan sinemadan minemadan konuşarak doğaçlama bir barış akdi imzaladık: Birinci Beyoğlu Mütarekesi. Kimse kimseden özür dilememiştik. Ondan öğrendiğim tek şey olan özür dilemeyi onun lehine kullanmadım. Bir umutla, sağ elimdeki bardağa asıldım, bir tane daha söyledim.

* Yeni kitabımın adıdır. Karantina sürecinde tüm zamanımı ve hevesimi bu kitabı yazmaya harcadım. Dolaşımı ile yapageldiğim yazar biyografileri ve ilginç anılarını aktarma yazılarıma ara vermek zorunda kaldım. Bu kitabın etkisinden kurtulduğum ilk an Tefik Fikret serisinin üçüncü bölümünü yazıp yayımlamak isterim. Daha sonra bunlar da bir kitapta toplanacak elbet. Virüs bana bulaşmadı. Tanıdıklarım da bulaşmadı. Keşke siz okurlar için de bu böyle olsa. Sağlıklı günler diliyorum. Yaşasın "Kahrolmak"!

İnsanlar, gerçekten karşılaşılabilecek donanıma sahip değiller. Gerçeği eğip büküp, ağzınızda ısıtıp, onların hazmedebileceği ebatlarda vermeniz gerekir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SCHRÖDINGER'İN KEDİSİ KAYBOLMUŞ

Schrödinger'in kedisi kaybolmuş. Onu aynı anda hem ölü hem diri getirene ödül vade-diyor. Bu durumda kediyi bulacak olursanız, size tavsiyem, bir kutunun içine koyun ve kutuyu sıkıca kapatın. Ama tabii bu da yeterli olmayacaktır, kutuyu da içinde ne olduğunu bilmeden biriyle Schrödinger'e yollayın ki ödüle hak kazanabilesiniz. Ancak böyle bir kedinin gerçekte var olmadığını da bilmelisiniz. Yani, boşuna kediyi orada burada aramayın diye diyorum. Bir kutu alın, sıkıca kapayın, ona gönderin. Kedinin içinde olup olmadığını sormayacak ya da kontrol etmeye kalmayacak. Çünkü ondan daha iyi kimse bilemez, kedinin yalnızca bir düşünceden ibaret olduğunu.

İçeri girdim. Kapıyı arkamdan rüzgâr kapadı. Balkonun kapısı hep açık olduğu için, ilkyazdan sonbahara kadar, cereyan yapıyor. Dış kapıyı ne zaman açsam bir güç savaşı başlıyor evin girişinde. Sonuçta ben meseleye karışıp hangi tarafa destek verirsem o tarafa kapanıyor kapı. İnsanın doğaya egemen olması. Bazen de işte, akışına bırakıyorum şimdiki gibi. Kiriş sar-sılıyor çarpınca. Doğanın gözdağı.

Posta kutusundan aldığım zarfı salondaki büyük masanın üzerine götürdüm. Salondaki büyük masa, etrafında eş, dost, akrabayla toplanıp yemek yediğimiz bir yer olmaktan çok dışarıdan getirilen öteberinin geçici ikametgâhı görevi görüyor bizim evde. Bugün yalnızım. Yalnız olduğum günlerde canım ne isterse, keyfimce onu yaparım. Ya da istemediğimi yapmam diye-lim. Pijamalarını çıkarmak, saçımı taramak gibi. Yemek pişirmek, bulaşık yıkamak gibi. Kane-pede uzanıp çekirdek çitleyerek televizyon izlemekse en sevdiğim şey. O yüzden zarfı masanın üzerine öylece bıraktım. Bugün açmayacağım. Açmadığım sürece, kafamın içinde büyüyen şeyin maksadını bilemem. İyi huylu da olabilir, kötü huylu da. Ya da her ikisi birden. Zarfın içinde, özenle katlanmış beyaz kâğıdın üzerinde yazıyordur. Her zaman mavi ameliyat formasıyla dolaşan o kirpiksiz doktor, asistanına yazdırıp imzalamıştır. Arkasına laboratuvar sonucunu da iliştiirmişlerdir belki. Sonra başhekime gitmiştir. Başhekimin iki asistanından biri, iri göğüslü olanı belki, damgalayıp onaylamıştır. Postaları topladıkları girişteki danışma masasına bırakmışlardır zarfı. Bütün bunlar olurken beynimdeki tümör birkaç milim daha semirmiştir.

Annem bana hamileyken, ultrason cihazı öyle pek yaygın bir şey değilmiş. Doktoru, hastanenin yeni satın aldığı cihazı övüp, isterse bebeğin cinsiyetini öğrenebileceklerini söylediğinde annem kabul etmemiş. Korkmuş. Ya kimsenin bilmediği bir zararı varsa? Sigara gibi, sonradan anlaşılırsa? Risk almaktansa doğuma kadar cinsiyetimi bilmemeyi tercih etmiş. Ya kızmışım ya erkek. Ya da, apış aramda bir vajinayla annemin leğen kemiğini zorlayana kadar, her ikisi birden.

Televizyonda akşamki dizinin tekrarı var. Biraz takılıyorum. İzlemiştim hâlbuki ve o zaman da tahmin etmişim kadının adamı terk edeceğini. Hep terk ederler. Bu dizilerin kendi fizik kanunları vardır ve ikinci, üçüncü bir olasılık bu kanunlara aykırıdır. Kadın adamı hep terk eder. Kanalı değiştiriyorum. Yarışmacıların büyük ödülün, kan kırmızısı bir Mustang, hangi kartın arkasında olduğunu tahmin etmeye çalıştıkları bir programın finaline denk geliyorum. Yirmili yaşlarda görünen bir genç, iki numaralı kartı seçiyor. Önce sona kalan diğer kartı çevirecekler. Gençin gözleri parlıyor, şu an o arabayı kazanmış veya kaybetmiş olabilir. Ya da, reklam arası sona erene ve sonuç açıklanana kadar, her ikisi birden.

Kadir yarın akşam gelecek. Benim ameliyatımdan sonraki ilk iş seyahati bu. Gitmek istemedi ama ona en doğru zamanın şimdi olduğunu söyledim. Yarın eve gelecek, masanın üzerindeki zarfı açacak, bana ne yemek istediğimi sorarken gözleri dolacak ya da dolmayacak. Belki de ben zarfı saklarım ve her şeyden önce sevişiriz.

Unutmayın, Schrödinger'in yanındayken kutuya özenli davranılmalı. Bırakın ödülü arkadaşınıza verirken iyilik yaptığımı düşünsün. Sonuçta, içinde bir kedi olsa da olmasa da, o kutu açılmadığı müddetçe gerçek, onların neye inandıklarından ibarettir.

Üçharfliler*

#kuzgunudinle

gas

* Dünyada bir gece, gecede bir adam, adamda bir keder, kederde bir muamma... Çünkü imkânsızın da bir şiiri vardı; yok oluşun, kayboluşun, acının, arzusun, özlemin ve "hiçbir zaman" geri gelmeyecek her şeyin bir şiiri vardı, siyah bir kuşun gece kadar gerçek, karanlık ve dilsiz ağzından dökülen: Yürekteki büyük korkuları vahşice köpürten, akıldaki küçük çatlakları yüreğe sezdirmeden derinleştiren o kül karası kelimeler, bir aralık gecesi adamın kapısını çaldı: "Yalnız karanlığı gördüm uzanıp da anlamadan / Kapıyı açtığım zaman."¹

* Keder o gece, panjurları dünyaya kapalı, mor perdeli, loş bir odaydı; keder, Âdem'in en eski korkusu kadar yaşlı ve yorgun, raflardaki tozlu kitapları kemirip duran kurtlar kadar genç ve hevesliydi; keder -değil mi ya?- aşk gibi ölümcül bir kapandı; su küçücük odaya hapsedtiği adamın etinden kanından ve ciğlik çığlığa duvarları yumruklayan yalnızlığından siyah bir şiir yazacaktı, canım bir kuzgunun gece kadar gerçek, karanlık ve dilsiz ağzından dökülen: "Oturup düşündüm öyle, söylemeden, tek söz bile / Ateşli gözleri şimdi göğsümün içini yakan / Durup o Kuzgun'a baktım".

* Kanatları yokluyordu adam, o ateşli gözleri, beden'i, dili, küfü ve siyahı yokluyordu; korkmuyordu artık: Kuzgun'un karanlık ağzından dökülen birkaç kelimeye tutunup yerlere ya da göklere, cehenneme ya da cennete bir geçit arıyordu ya, bunun yerine, dönüp dolaşıp o karanlık odada acılarına şifa arayan kendine rastlıyordu, yaşlı bir anının gölgesinde, eski bir aşkın hummalı kederiyle yaşayan; yalnız, yaban, ağırlı: "Dostlarım kaçtı yanımdan / Umutlarım gibi yarın sen de kaçarsın yanımdan."

kuş

* O kış gecesi, Kuzgun'un kaderi ucmak değil, düşmekti belki de -çünkü düşen kuşların da bir şiiiri vardı uçabilenlerinkine benzemeyen; yer'e yazgılı olmanın ve özlemle "göge bakmanın" bir şiiiri vardı- roman-tizmin, veremin ve loş odaların çoktan geride kaldığı bambaska bir çağda, bambaska bir coğrafyada, bambaska bir adamca söylenen; imkânsız arzuların, ölümcül tutkuların, olmayacak duaların bir şiiiri vardı: Ezel-den beri Âdem'in söz'üne sagır olan karanlık varlığını "umutlarına yakılmış bir ağıt gibi" iki kelimelik bir ezbere sığdırıp can havliyle sınıksız kapalı panjurlara çarpmıştı belki Kuzgun. Sonra da o muammalı ezberi, kendisini loş odasına buyur eden adamın yalıtı diline dolamıştı: "hiçbir zaman".

* "Animalia" âleminin "aves" sınıfındaki "corvidae" familyasında "bayagi kuzgun", "karakarga" ya da "kelag" diye bilinen örücü kuşlardan Kuzgun'un kaderinde, karanlıklardan gelen bir kehanetin elçisi olmak da vardı belki o gece; öyle ya, en elzem hakikatler daima karanlıkta kök salıyordu ve Âdemoğlu ateşi bulduğundan beri hem hakikati arıyor hem de "bu corak ülke"nin gölgele-rinden çok korkuyordu: "Geldin bir kere nasılsa, cehen-nemlerden mi yoksa? Ey kutsal yaratıcı" dedim, "ugursuz kuş ya da şeytan! (...) / Aclarımla ilacı oralarda mı, anlatsan" / Dedi Kuzgun: "Hiçbir zaman."

* Kuzgun'un aklından geçenleri kendi yüreğinden okuması gibi, "Tehlikeli oyunlar oynamak isteyen insan; bir yandan da kılına zarar gelsin istemiyor" diye yazmak vardı bambaska bir yüzyılda, bambaska bir dilde, bam-baska bir coğrafyadan ses veren başka bir adamın kade-rinde: Hakikat şifa mıydı gerçekten, yoksa bir zehir mi? Ugursuz bir kuşun dilindeki ezberin sırrına ermek için yüreğin korkulu karanlıklarını yoklayıp aklın küçük çatlıkları derinleştirmeye değer miydi? "Dedi Kuzgun: "Hiçbir zaman."

hiç

* Dünyada bir gece, gecede bir adam, adamda bir keder, kederde bir muamma... Çünkü yok'un da bir şiiiri vardı, eninde sonunda, öyle ya da böyle var'ın-kiyle birleşip uçsuz bucaksız tek bir kelimeye dönü-şen ve belki de Kuzgun'un kanadındaki tüyde başlayıp adamın saçlarının ucunda biten; çünkü yüreğin sonu aklın başına çıkıyordu, aklın başı da yüreğin sonuna ve kaybettiğin tek şey oluyordu zaman; sınırsız ve karanlık ve dilsiz ağzından dökülen.

* Ne sorarsa sorsun Kuzgun'un kâhince sessizli-ginin ötesini isitemeyen adamın kaderinde, dünyanın Âdem'in kederine ezeli ebedi kayıtsız olduğu gerçe-gine uyanmak vardı belki de o gece: kara kuşun ateşli gözlerinde imkânsızın gerçekliği vardı, adamın hum-malı dilinde ölümcül tutkuların ve olmayacak duaların şiiiri; değil mi ki yüreğin sonu aklın başına çıkıyordu, aklın başı da yüreğin sonuna ve kaybettiğin tek şey oluyordu zaman: Kuzgun'un şairi miydi adam, Şair'in kuzgunu mu?

* "Kalkıp haykırdım: 'Götürsün ayrılığı bu sözlerin' / Rüzgârlara dön yeniden, ölüm kıyısına uzan! / Hatıra bırakma sakın, bir tüyün bile kalmazın!" diyordu adam Kuzgun'a, "Dağıtma yulmızlığını! Bırak beni, git kapım-dan! / Yüreğimden çek gaganı, çıkar artık, git kapımdan!" diyordu Şair adama, "Hiçbir zaman" diyordu Kuzgun sana: Yüreğindeki korkuları vahşice köpürten, aklın-daki küçük çatlıkları yüreğine sezdirmeden derinleş-tiren şu kül karası şiiir, bir eylül akşamı kapını çala-cak: Yalnız karanlığı göreceksin uzanıp da anlamadan, kapıyı açtığın zaman.

"VAR" OLDUĞUN KADAR "YOK" OLACAKSIN...

"Böylesine perişan olmayı nasıl becerebiliyorsun? Her yerde yağmur yağıyor, sen susamaktasın. İmkânsız olanı başarıyorsun. Her yer aydınlık ama sen karanlıklarda yaşıyorsun. Ölümün bir yerlerde olduğu yok ama sen sürekli ölüp durmaktasın. Hayat bir rahmet, sen ise felaketlerdesin. Daha iyi bir yer olması için dünyaya yardım et. Terk etme dünyayı bulduğun gibi. Biraz daha iyi, biraz daha güzel bir yer hâline getirmeye gayret et."

Osho

Bir keresinde adamın biri Nasrettin Hoca'ya gider ve ona şöyle der: "Çok yoksulum. Benim için hayatta kalmak artık neredeyse imkânsız. Altı çocuğum ve karım, dul bir kız kardeşim, yaşlı annem ve babam, büyük bir ailem ve akrabalarım var. Bu kadar kişinin sorumluluğunu almak ve karınlarını doyurmak giderek zorlaşıyor. Bir şey önerebilir misin Hoca? İntihar mı etmeliyiz? Adamı dinleyen Nasrettin Hoca kısa bir süre düşündükten sonra cevap verir: "İki şey yapabilirsin ve ikisinin de faydası olacaktır. Birincisi, ekmeğe pişirmeye başla. Çünkü insanlar yaşamak zorunda ve yemek zorundalar. Bu sayede hep bir işin olur."

"Ve öteki?" diye sorar adam.

"Ölümler için kefen yapmaya başla," der Hoca. "Çünkü hayatta olan insanlar ölecekler. Bu iş de hep devam edecek. Yaşayanlar için yemek ve ölümler için kefen üreteceksin."

Hocanın tavsiyesini dikkatle dinleyen adam düşünceli bir şekilde evine döner ve bir ay sonra yeniden hocayı ziyaret etmeye gelir. Ancak bu kez geçen seferkinden bile daha kötü ve umutsuz görünmektedir. Nasrettin Hoca ne olduğunu anlamaya çalışırken adam konuşur. "Hiçbir şeyin faydası yokmuş gibi geliyor. Sahip olduğum her şeyi bu iki işe koydum. Senin önerdiğin gibi yaptım ama her şey aleyhimde görünüyor."

"Bu nasıl olabilir?" diye fısıltıyla cevap veren Hoca ekler: "İnsanlar hayattayken ekmeğe yemek zorunda ve öldüklerinde de akrabalarının kefen satın alması gerekir."

"Fakat anlamıyorsun," der adam. "Bu köyde kimse hayatta değil ve kimse hiç ölmüyor. Tek yaptıkları sürüklenmek..."

Bir şeyi öğrenirken gösterdiğin çaba ve canlılık, o şeyi hayatına kattığın andan itibaren yok olur. Araç kullanmaya yeni başlayan biri, son derece dikkatli ve tetikte olur çünkü olayın kendisi yenidir. Ancak belli bir süre sonra araç kullanmak otomatik bir eyleme dönüşecektir. Kişiyi bu rahatlığı sağlayan, aracın daha konforlu hâle gelmesi, yolların onarılması ya da diğer tüm sürücülerin daha dikkatli davranması değildir. Tek bir şey değişmiştir ve aslında geriye kalan tüm riskler aynıdır. Zihin kendi konfor alanını yarattığı anda otomatik pilota başlanır. Tıpkı hayatın bütününde olduğu gibi... Bize öğretildiği kadarıyla hayatımızı sürdürürüz ancak bu, yaşamak terimiyle bağdaşmaz.

Yeryüzünde kurulu olan tüm sistemler, işleyiş düzenlerinde hata gelişirse varlıklarını hissettirirler. Bilinen en gelişmiş sistem olan insan bedeninde de durum benzerdir. Her sabah kalktığımızda sağlıklı olan ve tıkır tıkır işleyen organlarımızı takdir etmez, idrarı iyi süzen bir böbrekle gurur duymaz ve yürüyebilen iki bacağın performansıyla ilgilenmeyiz. Hatta öyle ki, durup dururken başımızın yerini sorsalar düşünmek için bir saniyelik zamana ihtiyacı duyarız. Oysa ağrıyan bir başın varlığı bir saniyelik bile unutulmaz.

"Herkes sadece kendini sürüklüyor, kimse canlı değil ve kimse hiç ölmüyor, çünkü ölmek için insanın önce canlı olması gerekir. İnsanlar sadece sürükleniyor. Yüzlerine bak! Hatta başkalarının yüzüne bakmaya gerek yok, aynaya bak, sürüklemenin ne anlama geldiğini göreceksin. Ne canlı ne ölü..."

Zihninin konfor alanında yaşadığın ve güvenilir gibi görünen ancak seni sürüklemekten başka hiçbir işe yaramayan otomatik pilotun kurtulmanın vakti geldi. Sistemde hata geliştiği için, içindeki boşluğun her geçen gün huzursuzluğu emen bir süngerle kaplandığını görmelisin. Agresif, şikâyetçi, geçimsiz ve kötüye odaklanan taraflarınla yüzleştiğinde asıl

Bayak Arslan

sorunun; agresif, şikâyetçi, geçimsiz ya da kötüye odaklanan tarafların olmadığını göreceksin. Tek sorun güçsüzlüğün. Hayatın akışına dâhil olacak kadar cesur, tüm zamanların şimdiden oluştuğunu göreceksin kadar farkında ve yaşamayı göze alacak kadar güçlü olmalısın.

"Yoğun şekilde yaşayan, yoğun şekilde ölür ve ölüm yoğun olduğunda, kendine has bir güzelliği vardır. Tam manasıyla yaşayan, tam manasıyla ölür ve bütünlüğün olduğu yerde güzelliği vardır. Ölüm, ölüm yüzünden değil, sen hiç doğru yaşamadığın için çirkinlik. Eğer hiç canlı olmadıysan, güzel bir ölümü hak etmemişindir. Hak edilmesi gerekir. İnsanın öyle bir şekilde, o kadar tam ve bütün yaşaması gerekir ki, parçalar hâlinde değil bütünüyle ölebilsin. Bir parça ölür, sonra başka bir parça, sonra başka bir parça ve ölümün yıllar sürer. Bütün olay çirkinleşir. İnsanlar canlı olsaydı, ölüm de güzel olurdu." Osho

Gerçekten yaşamayan gerçekten ölemez. Dünyaya iyi bir değişim bırakmadan ve onun daha iyi bir yer hâline gelmesine vesile olmadan dünyayı terk ettiğinde, geride kalanlar yokluğunla pek de fazla ilgilenmeyecektir. Var olduğun kadar yok olacaksın. Sürüklenmeye devam eden herhangi bir organizmanın varlığından söz edilebilir mi? Örkek atılan adımlar iz bırakmaz, gönülsüz yapılan işler hayra sebep olmaz, değişime direnerek güç kazanılmaz.

Ve unutma; "Hayatın kendi başına bir anlamı yoktur. Hayat bir anlam oluşturma fırsatıdır. Anlamın keşfedilmesi değil, oluşturulması gerekir. Anlamı, ancak onu oluşturursan bulursun. Orada bir çalının arasında durmuyor. Yani sağına soluna bakınca, biraz arayınca bulamazsın. O bulunacak bir kaya gibi durmuyor. O, oluşturulacak bir şiir, söylenecek bir şarkı, edilecek bir danstır. O senin kendinle münasebetine hastır." Osho

*Örkek atılan adımlar
iz bırakmaz, gönülsüz
yapılan işler hayra
sebep olmaz, değişime
direnerek güç kazanılmaz.*

* Boş Kayık, Osho, Çeviren: Işıl Ölmez, Butik Yayıncılık

GÜZEL BİR GÜN YAŞAMAK İÇİN

Alarm çalıyor ve uyanıyorsun, sabahın erken saatleri... En çok bu saatleri seviyorsun. Camı açıyorsun; tatlı bir rüzgâr esiyor. Mis gibi havayı içine çekip kahveni koyuyorsun. Bilgisayarını açıp e-mail'lerini kontrol ediyorsun. Beklediğin e-mail gelmiş; arkadaşlarının hepsi planladığın yurtdışı tatili için hazırlar. İlk iş euroyu kontrol ediyorsun tabii. Yaşasın, yine Türkiye'de yapabileceğinden çok daha ucuza bir yurtdışı tatili gerçekleştireceksin. Keyfin acayıp yerinde, gerçekten de güzel bir gün. Harika bir kahvaltının ardından hazırlanıp evden çıkıyorsun. Bir kez daha free-lance çalıştığın için kendini şanslı hissediyorsun ve scooterına atlayıp Bebek'te manzarasını çok sevdiğin mekâna gidip çalışmaya başlıyorsun. Her zaman güler yüzlü olan garson bugün daha da bir güler yüzlü sanki. "Her zamankinden mi?" diyor, sen sadece tebessüm ediyorsun ve en sevdiğin buzlu kahveyi hızlıca getiriyor. Başka bir şey isteyip istemediğini sorduğunda o gün kendine bir güzellik yapmaya karar veriyor ve her gidişinde yemeklik için kendini zor tuttuğun kocaman çikolatalı tatlıdan sipariş ediyorsun. Ne de güzel bir gün...

Saatlerce çalışmanın ardından tam kalkacakken "O" arıyor. Hemen yüzüne bir gülümseme yerleşiyor. Çok seviyorsun onu. Telefonda sana harika haberleri olduğundan bahsediyor. "Akşam önce yemeğe, sonra da konsere. Ne dersin?" diyor. Haberler mi? Yemekte... Güzel olduğu kadar ilginç de bir gün.

Scooterınla eve dönerken sana yol veren otomobildeki tatlı adama teşekkür için tebessüm ediyorsun. "Ne de kibar insanlar" diye düşünüyorsun. Hemen sokağının başındaki yavru kedileri görünce scooterını bağlayıp birkaç bina ötedeki petshoptan onlar için mama alıyorsun. Yavru kedilerin gözlemlerinde sağlığı seviniyorsun. Ne de güzel bir gün oldu onlar için...

Eve girer girmez en sevdiğin caz listesini açıyorsun. Bir yandan dans ederken bir yandan da bir gece önceden kalan son kadeh şarabı içmeye karar veriyorsun. Şarap o kadar güzel ki, her zaman düşündüğün bir şeyi bir kez daha kendi kendine sesli söylüyorsun. "Hayat kötü şarap içmek için çok kısa..." Caz listesi güzel de, plak bambaşka tabii. Üşenmiyor ve pikabına o en sevdiğin Frank Sinatra plağını yerleştiriyorsun. Evden "Fly Me to The Moon" sesleri tüm sokağa yayılıyor. Sokaktan geçen bir başka müzikseverin "Ne kadar da güzel bir gün..." diye düşünmesine vesile oluyorsun.

Şarabından son yudumunu alıp odana geçiyorsun ve akşam işi ne giyeceğini düşünmeye başlıyorsun. Onun sevdiği beyaz mini elbise mi yoksa geçen hafta aldığı o kırmızı elbise mi? Her iki elbiseyle de topuklu ayakkabılarını bir bir denedikten sonra bütün ayakkabıları bir kenara

atıyor, beyaz elbiseyi üstüne geçiriyor ve altına da hemen bir Converse giyiyorsun. Saate bakıyorsun, geç kalmak üzeresin. Hemen hafif bir makyaj yapıyorsun ve işte hazırsın! Acelen olmasına rağmen pikabın iğnesini yavaşça kaldırıyor, plağı kılıfına bir güzel yerleştiriyor ve evden öyle çıkıyorsun. İner inmez bir taksi bulduğun için çok şanslı hissediyorsun kendini. Gerçekten de güzel bir gün.

Nerede buluşacağınızı konuşmamış olsanız da biliyorsun çünkü bu yıllardır böyle. Eğer özellikle yer konuşulmamışsa her zamanki yerinizdesiniz, o en sevdiğiniz sushi restoranında. Geç kaldığın için koşar adım içeri giriyorsun, O ise gayet sakin. Çünkü sen zaten her zaman geç kalıyorsun. "Her zamankinden mi?" diyor ama sen o gün bir değişiklik yapmak istiyorsun. Belki de yıllar sonra ilk kez menüyü istiyorsun, çok güzel bir gün çünkü. Neden birazcık da değişiklik olmasın ki içinde?

Harika haberleri merak ediyorsun. Gözlerini kocaman açarak konuşmasını izlerken onu bir kez daha çok seviyorsun. Geçen yaz gidip de aşık olduğunuz, sadece size saklı kalmasını istediğiniz o Ege köyünden küçük bir taş ev aldığını söylüyor. Sevinç çığlığı atmamak için iki elinle ağzını sımsıkı kapatıyorsun. Beraber yapacağınız evden, yetiştireceğiniz sebzelerden, tatlı köpeğiniz Yedi'nin kulübesinden, gerçekleştireceğiniz daha nice hayalden bahsediyorsunuz. Yemek bitiyor el ele mekândan ayrılıyorsunuz. Onun elinden tutarken kendini ne kadar da güvende hissettiğini düşünüyorsun. "Ne kadar da özel bir gün" diye düşünüyorsun.

Bu sefer akşamki kadar şanslı değilsin taksi konusunda ama beklemek seni hiç rahatsız etmiyor. Konser mekânına gidiyorsunuz. Güzel bir kalabalık var. Hemen bara doğru ilerliyorsunuz. Göz göze gelip gülümsedikten sonra yine konuşmadan birbirinizi çok iyi anlıyorsunuz ve birer tane shot söylüyorsunuz. Shotın ardından ise viskiyle devam ediyorsunuz. "En iyi viskiniz nedir acaba?" diye soruyorsun hemen. Çünkü hayat kötü bir viski içmek için de çok kısa. Royal Salute'larınızı yudumlarken konser başlıyor. O çok sevdiğiniz grup sahnedeki ilk notayı vurduğu an kendinden geçiyorsun. En sevdiğin şey gözlerini kapatıp da etrafta kimse yokmuşçasına canlı müzik dinlemek. Nitekim öyle yapıyorsun. Sevdiğin şarkıları birbirini ardına çalar-ken ve sen şarkılara sen ses eşlik ederken alarm çalıyor ve uyanıyorsun, sabahın erken saatleri...

İşe gitmek için her sabah 6.30'da kalkıyorsun. Hızlıca hazırlanıp seni almaya gelen servisi bekletmemek için apartmandan koşarak çıkıyorsun. "Of yine mi!" diyerek kendine kızarak tekrar eve çıkıyorsun çünkü maskeni unuttuysun. Aylar olmuş ama alışamıyorsun bu maske olayına. Servise biniyorsun, "Günaydın!" diyorsun ama kimseden bir

Ona Başkaya

geri dönüş almıyorsun, en son ne zaman aldığını da hatırlamıyorsun. "Zaten kaç kişi kaldık ki?" diye düşünüyorsun. Yıllardır beraber çalıştığın birçok arkadaşın işten çıkarılmışken düşürülen maaşına üzülmeye çekiniyorsun. Yerine oturup kafanı cama yaslayıp sokakları seyre diyorsun. Birbirine de yaya lara da yol vermeyen araçlar ve korna sesleri... Ofise gidiyorsun masana yerleşip ortamdaki tek renkli şey olan kaktüsüne azıcık su veriyorsun, onu seviyorsun. Öğle arasında eski tatil fotoğraflarına bakıp iç çekiyorsun. Dolar 7.32, Euro 8.62 acaba bir daha ne zaman gidebileceksin yurt dışına? Uzak, çok uzak... Mesai bitiyor koşar adım servise gidiyorsun, kendini robot gibi hissediyorsun. Yolda "O'nu arıyorsun bir yandan da en son ne zaman sesini canlı ve de heyecanlı duyduğunu düşünüyorsun. "Akşam ne yesek?" diye soruyorsun. Kolay ve hızlı bir şekilde geçiştirmek için salatada karar kıyıyorsun. Eve giderken köşedeki dükkândan ucuz bir şarap alıyorsun Salatalarını yerken tek kelime konuşmuyorsun. Televizyondaki belgeselde Ege'nin hâlâ bakır olan köyleri gösteriliyor. Hayallere dalıyorsun. Sofrayı beraber topluyorsunuz. Şarabı açıyorsunuz.

İkinize de birer kadeh dolduruyorsun. Pikabın yanına gidiyorsun, tozlanmış. Kim bilir en son ne zaman bir plak çalmıştın? Bulutsuzluk Özlemi'nin Uçtu Uçtu plağını pikaba yerleştiriyorsun. "Sözlerimi Geri Alamam"ı açıyorsun.

Sözlerimi geri, alamam
Yazdığımı yeniden, yazamam
Çaldığımı baştan, çalamam
Bir daha geri dönemem
Akıyorsa gözyaşım kurumasın
Çoşup seven gönlümse durmasın
Dost bildik anılarım, çağırmasın
Bir daha geri dönemem
Hiçbir kere hayat bayram olmadı ya da
Her nefes alışımız, bayrandı
Bir umuttu yaşatan insanı
Aldım elime sazımı

Alarm çalıyor ve uyanıyorsun, sabahın erken saatleri...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

YAYIN YÖNETMENLERİ YAYINEVLERİNİ ANLATIYOR DERGÂH YAYINLARI

İhsan Kara

Dergâh Yayınları'nın resmi kuruluşu 1977, gelgelelim bunun bir de öncesinde yayinevinin kurucu kadrosunu yetiştiren Nurettin Topçu'nun Hareket Yayınları ve onun da evvelinde *Hareket Dergisi* var. Dahası 'Dergâh', Yahya Kemal'in Mütareke döneminde çıkarttığı dergiye de bir atıftır: Bir toplumun en karanlık anında düşünce-nin ve edebiyatın yarını üstlenme iradesi göstermesine, fikri mücadeleyi sürdürme azmine selam eder. Kuruluşumuzdan itibaren kitaplarını yayımlamaktan gurur duyduğumuz Ahmet Hamdi Tanpınar, Yahya Kemal'in başarısını "Şark'tan Garb'a giden yolu bir ömre sığdırdı," diyerek özetler. Bu başarıyı tartışılabilir, ne var ki bizce burada kıymetli olan bu iki dünya arasındaki gitgeldir, bir bakıma Dergâh -adının da söylediği üzere- bir eşik tecrübesini sürdürmeye çalışmaktadır. *Hareket*'in 1 Ocak 1966 tarihli ilk sayısında zeminden bakışla çıplak bir ayağın şehre gidişinin tasviri vardır: Çağ, dönülecek "otantik" bir ev bırakmamıştır, ama dünün hatırasıyla yürüyüş zaruridir. Dergâh'ın Türkiye'nin sağ/sol ezberlerine sığmayan özgünlüğü, tarafların partizanları için bir husumet vesilesi olsa da, vücuda getirip muhafaza ettiği "aralık" çağdaş Türk düşüncesi ve edebiyatında bir deney olmanın ötesine geçip bir ekol hüviyeti kazanmıştır. Yayinevinin ilk kitabı Mehmet Kaplan'ın *Şiir Tahlilleri - Cumhuriyet Devri Türk Şiiri* olmuş, yayinevi 1977-1998'e boyunca çok büyük bir projeye girerek 8 ciltlik *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*'ni yayımlamıştır. Geçtiğimiz 43 yıl boyunca Mehmet Kaplan, İnci Enginün, Zeynep Kerman ve Hatice Aynur gibi hocaların riyasetinde Cumhuriyet tarihi boyunca Türk edebiyatı alanına sayısız edisyon, monograf ve derleme yayımladık. Ömer Seyfettin, Abdülhak Hâmid Tarhan, Ahmet Haşim, Mehmet Akif, Ahmet Mithat Efendi vd. klasikleri yayımladık, yeni edisyonları da yolumuza devam ediyoruz. Son olarak 366. sayısını çıkmış, 1990'dan beri yayımladığımız, uzun yıllar editör-

müz ve yazarımız Mustafa Kutlu'nun başında bulunduğu, şimdilerde Ali Aycil yönetimindeki aylık Dergâh Dergisi'yle de Türkiye'de edebiyat dergiciliğinin köşe taşlarındandır birini vücuda getirmiş olmanın kıvancını taşıyoruz.

Dergâh Yayınları kendi imkânları çerçevesinde yılda 60-70 kitap yayımlıyor. Bunların yarıya yakını edebiyat alanında. Düzenli olarak Ahmet Mithat kütüphanasına her sene iki-üç kitap ekliyoruz. Çağdaş edebiyatta Ali Aycil'in editörlüğünde genç isimlere alan açıyoruz. Akademik alanda ise 2010'dan beri yayımlanan *Yeni Türk Edebiyatı* dergisiyle beraber fikri derinliğe haiz orijinal incelemeler yayınlıyor, pek çok edisyon kritiği de yayına hazırlıyoruz. Dergâh Yayınları'nda akademisyenlerle birebir çalışıyor, Türkiye'nin en kıymetli üniversitelerindeki en nitelikli hocalarımızla yayın programımıza yön veriyoruz. Akademik bakımdan uluslararası nitelikteki bu yayınlar çok yoğun emek istiyor, Avrupa'daki üniversite yaynevleri gibi çalıştığımızı söyleyebiliriz. Yayinevinin çekip çeviren ekibin mizanpajdan editörye son beş yıldaki gençleşmesi yeni atılımlar yapma imkânını veriyor. Takdir edersiniz ki üstlendiğimiz mirasın ciddiyeti ve yüksek standartları bizi şipşak bir yayıncılıktan ya da kâr odaklı davranmaktan alıkoymuyor. Dergâh ilkesel olarak bağdaşmadığı hiçbir projeye kârlılık adına teslim olmamış bir yayinevi, müdanasızlığımızla mutluyuz.

Dergâh'ta uzun bir süre hazırlığını yaptığımız ve pandemiden dolayı tehir ettiğimiz 'Dünya Edebiyatı' serisine eylül itibarıyla başlıyoruz. İlk kitabımız Fénelon'un *Telemakho'sun Maceraları* adlı Tanzimat'ın ilk göz ağrısı kitabı olacak. Bunu Tolstoy, Luan Starova, Sigrid Undset, Ernst Weiss, Fazıl İskender, Molière, Bernanos ve Iván Repila gibi her dilden ve dönemden yazarlar ve eserleri takip ederek. Bu seride çağdaş / klasik gibi bir ikiliğe düşmedik. Türkiye'de 'klasik' kelimesi artık bir fetiş hâlini aldı, vasat yazarların C tipi kitapları dahi allanıp pullanıp

klasik diye sunuluyor. Bu seride amacımız 2020'de Türkiye'den baktığımızda bizim güncelimizi açmılayan işleri bir araya getirmek, bunların 1699'da ya da 2019'da yayımlanmış olması ikincildir. Ödül listeleri açıklanınca ajanslardan kitap kapışılan, Amazon ya da GoodReads puanının kapaklara vurulduğu, arka kapak yazısına kadar Amerikan çöksatlarının çevrildiği, klasik payesiyle bir sayfalık dahi sunuştan yoksun kıymeti de kendinden menkul ama meselesi meçhul kitapların doldurduğu çeviri edebiyat ortamında, kitaplarımızın seçimi ve sunuluşuyla bir fark yaratacağımızı ümit ediyoruz.

Okurlarımıza öncelikle Ahmet Hamdi Tanpınar'ı ıskalamamalarını tavsiye ediyoruz. Tanpınar Türkiye'de nadir bulunan bir erdeme, cevabını bilmediği soruları

sorma cesaretine sahip bir yazar. Okurunu sorularına, çelişkilerine, çözüme ulaşmayan soruşturmalarına davet ediyor, Türkiye'nin geçmişini ve geleceğini kat eden fay hatlarına çağırıyor. Mustafa Kutlu hikâyeleri ve denemeleriyle Kemal Tahir sonrası Türkiye'nin Ruhı nedir sorusuna çeşitli şekillerde ve mısırane cevaplar arıyor. Abdülhak Hâmid, Ahmet Haşim ve yeni edisyonlarıyla Ömer Seyfettinler de okurları bekliyor. Dergâh olarak edebiyata dair üretilen sözü edebiyatın kendisinden ayrı düşünmüyoruz. İyi bir edebiyat okuru asgari düzeyde de olsa edebiyata dair okumalı. Tanpınar'ın *On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Orhan Okay'ın *Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı* ya da İnci Enginün'ün *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı* gibi referans kitapları da şiddetle tavsiye ediyoruz.

İHSAN KARA'NIN KAFKAOKUR TAKİPÇİLERİ İÇİN SEÇTİĞİ KİTAPLAR

Saatleri Ayarlama Enstitüsü
Ahmet Hamdi Tanpınar

Uzun Hikaye
Mustafa Kutlu

Taşralı
Nurettin Topçu

Sur Kenti Hikâyeleri
Ali Aycil

Doğum Lekesi
Elif Hümeysra Aydın

HAYATSIZ SAHRA ÇALISI TOHURLARI

"Görüntüleri arasında karanlık gecenin
Yitirilmiş sevincin düşünüyordum."

Edgar Allan Poe

Ruhunda akan ırmaklar vardı. Kızgın kumlarda soluksuz kaldığı anlarda duraksar, ırmaklara duyduğu kadıyla denizi anlatırdı. Köksüzdü. Bir hayat eksik kılmişti onu, bulamadığı. Ne aradığını bilmiyordu, dolayısıyla buldukları hiçbir zaman ihtiyacını karşılamadı. Ne ile savaştığını bilmediği anlarda bile savaşırdı; savaşı arayışlarıydı. Kızgın kumsal onun eviydi ama buradan uzakta deniz dedikleri bir şey vardı ve ona bir kez olsun değebilse, sanki aradığını bulacaktı. Akşam vakti köktü mü yalazlanırdı göğsündeki umut. Acılar zamanla sarmaşığa dönüşür, ruhuna sirayet ederdi usulca. Bir akşamüstü kimseye duyurmadan, kendini kendi cennetinden kovdu. Denize bir kez olsun değmekti tek dileği, yüzünde baharı görmek istedi.

Yüreğini sızısına aldırma kazdı ve cevapsız bıraktı derinler onu. Veda ürktü-cüydü, sonsuz kayıplar gibi. Sevgisizlik bedenine irin gibi yayıldı, oysa çiçek açmayı çok bekledi.

Kendini nerede bulacağını önemsemeden rüzgâra yaslandı. Düştü. Kalktı. Sevgisiz yanlarına dokundu, geçmişini anımsadı. Sevgi, başka bir kalpte paslanınca sonsuza dek terk edilmeyi hak edecek bir şey değildi. Çiçeklerin nefes olduğuna ve sevginin ikinci şansına inandı. Gitmesinler diye göğsüne kilitlediği acıları yola serpti. Hayat, saklandığı kumulların altında onu kendisine katamazdı. Hayata ansızın kendi karışacaktı.

Karıştı da. Aylardır kör ettiği gözlerini açtığında dalgaların üzerinde kıyıya savruluyordu.

İçinde iyileşmeyen özlem, tuzlu suda son kez kanadı. Kızgın kumullar görüş alanından geçmişe uzanırken, yeni bir hayatın varlığına inandı. Yosun kokusu sinmiş bedeni sırlı-sıklamandı, açılmış dalları su birikintisine usulca bir tohum bıraktı. En mutlu anına, iriniyle zehirleyecek koca bir damla yaş aktı. Bir başka dalgaya karışıp ruhun götürdüğü kayıp bir adresi yuva saydı. Kimse bilmedi ona ne oldu, nereye ulaştı. Bıraktığı tohum yeşerdiğinde, o melek oldu.

İsimsiz bir tohum olarak kıyıya bırakıldım. Gözlerimi henüz açtığımda sular çekildi. Kalbimin sol köşesine yerleştirilmiş irin soluğumu keserken meleğin kızgın kumullarına gömüldüm. Hangi çığlık, denizi bana getirebilir? Cevapsız kalınca susmayı tercih ediyorum. Meleklerin sığınacağı suskunluk olmamalı diyorum. Arıyorum yitirilmiş evlerde melekleri. Bütün kadınların saçlarına değiyormuşum gibi tarıyorum saçlarımı. Solmadan gitsem diyorum kendi yoluma. Düşüyorum, ardından kalkıyorum. Kalkmasam da bıraksam kendimi caddelere diyorum. Yürüdüğüm cadde güven vermiyor. Soluklanamıyorum yavaşlayıp. Caddelerin hatırası yitirilmiş hayatlar, bu acılar olmamalı. Kayıp meleklerin saklandığı uzaklar güven veriyor yalnızca. Bütün kadınlar eşlik ediyor gibi şarkılar söylüyorum. Buğulu gözlerindeki acıyı bir an olsun unutsun diye sarılıyorum her yüreği yanan anneye.

Korku, huzursuzluk, yorgunluk ve mevcudiyetime tırnaklarını geçiren diğer birçok duyguyu barındırdım ruhumda. Meleğin yola çıktığı akşamüstü, bedenim sevdaya düştü. Bu defa düştüğüm yerden kalkmaya yeltenmedim bile, bak dedim uçuz bucaksız denizi kucaklamak vakti geldi. Soluk ve pek de hoş gitmeyecek rengimi lavantalara bulamışlardı sanki ve ilk defa huzuru hissettim olduğum hâlimle. Sevgisiz büyümüş kalbin, karşısına çıkan ilk kalbe nasıl tutunduğunu gördüm. Sevmeyi öğreniyordum. Ancak bir başkası tarafından nasıl sevilir, bu oyunun kuralları nedir bilemiyordum. Birini sevdiğinde, kendisine yapılanları sevgiden sanıyor insan. Kendini solduranın karşısındakinin nefret sözleri olduğunu fark etmiyor da onun sevgisine rağmen soluyorum sanıyor. Ama çekikli elbiseme değen nefreti sev-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

gimle uzaklaştıramadığımda anladım; solmamıştım, soldurulmuştum. Kıyıda bana can veren, tanıdık birinden avucuma bırakılan bir hatıranın sızısı önce bedenime, ardından tüm insanlığa yayılıyor. Bir yabancı, ansızın diğer yabancıların soluğunu kesiyor. Sessiz kalıyorum. Her sessizlik, sakinliği arzulamaktan değil. Duyulmayan her isyan, ruhun kayıp adresinde soluyor. Kederden bir ayraç, en güzel yaşımda koparıyor beni yaşamdan. Tüm masumluluğuyla yitik tebensümlerin, kim bilir kaç kadının göğsünde yara açacağım diye düşünüyorum. Oysa adımlayacağım bütün yollara ruhumdan önce varmak isterdim. Varlığım önce kayıp meleğe, ardından yeryüzündeki tüm meleklerle kucak açsın isterdim mesela. Gözüme bir kez olsun yaş düşüren her kalpten kendimi sonsuza dek silmek ve hayata hep yeniden başlamak. Hasarlı var olmuş kökü oradan oraya beraberimde götürmek değil de, her su birikintisinde farklı kök salmak hayata. Sevilmenin nefret ve kıskançlık barındırmadığını çocuk yaşta kulağıma fısıldayacak birinin varlığını arzuladım. "Sevgi karşılık bulamadığı yer yakılıp yıkılınca filizlenmez, korkunun hüküm sürdüğü yerde büyüzmez," diye ekleydi mesela. Sevgisiz büyümüş kalbin, karşısına çıkan ilk kalbe nasıl tutunduğunu gördüm ben o gece. Sevilmenin payı yarım kalan bir hayat olmamalıydı. Kayıp melekler unutulurken kıyılarda, geriye kalpsizlerle donatılmış bir hayata gözlerini açacak, bir yudum sevgiyi sonsuz deniz sanacak tohumlar kaldı.

*Sevgisiz
büyümüş kalbin,
karşısına çıkan ilk kalbe
nasıl tutunduğunu
gördüm ben o gece.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SESSİZ BEKLEYİŞLİ BİR VEDA ANI

Sonbahar oldum olası sevdiğim mevsimlerden biri. Memleketin dört bir yanında şimdi, sonbaharın kışa evrilmeden önceki tatlı telaşı yaşıyor. Özellikle köyde yaşayanlar, yaylalardan getirdikleri kışık katıkları gıda depolarında saklama işlemiyle uğraşıyor, şehirlerde yaşayanlar da belki memleketlerinden getirebildikleri ürünleri tüketebilmek için dolaplarına yerleştiriyor.

Şehirler, okulların açılmasıyla eski hareketli günlerine dönmüştür. Gerçi, pandemi vardı değil mi? Başımızdan bir türlü eksik olmayan belalardan biri, koskocaman bir can sıkıntısı. Ama her şeye rağmen hayat da devam ediyor, ister istemez. Sonu belli olmayan bir maceraya doğru sürüklenirken; ne yapmalı da bu can sıkıntısını gidermeli hep birlikte?

Eskiye mi tutunmalı, geleceğe umutla mı bakmalı, bilemiyorum. Hatta hiçbirimiz bilmiyoruz. Kaç tane film izlendi, kaç kitap bitirildi, kaç arkadaş dostla telefonda görüntülü konuşuldu? Öyle bir hayhuy içinde geçti gitti ki hayat, tutunamadık belki de.

Hayallerimizle yaşamayı ve onlarla yolumuzu aydınlatmayı devam ettirmeli. Madem aramızda mesafeler var, özlemini duyduğumuz yerlere gitmeyi, oralarda olmayı hissetmeyi başarmamız gerek. Sonbaharda ben her yerde olmak isteyenlerdenim. Kapadokya'nın sarı sıcak sonbaharını, Karadeniz'in serinlere teslim olan yaylalarını, Ege ve Akdeniz'in dinginliğini, Güneydoğu Anadolu'nun yorgun yazdan çıkmış hallerini özlerim, hepsinde birden var olmak zor olsa da düşerim giderim ara sıra. Size de tavsiye ederim, olmak istediğiniz yerleri düşünün.

*Hayallerimizle
yaşamayı ve onlarla
yolumuzu aydınlatmayı
devam ettirmeli.*

Karadeniz'in doğusunda, 2 bin metre yükseklikte bir tepeden yazıyorum size. Etrafı saran ladin ağaçlarının, burnumun direğini sızlatan hasret kokusuyla, eğrelti otlarının güneşten kızarmış hallerinin selamı ile dolu bir günden. Karşımda tüm görkemi ve sonsuzluğuyla Karadeniz duruyor, diğer tarafa Kaçkarların zirvelerinde hafif bir tozak hâlindeki karları ve mağrur sessizliği... Derine gömülmüş bir sandık gibi daha aşağıda duran vadi ve yüzyıllık yalnızlığa terk edilmiş halleriyle evleri, aşağıdan bağırıyor gibiler, seslerini duyurmak istercesine. Kuşlar bütün bir yaz bize hediye ettikleri sevimli gürültücülüklerinin ardından, göç yolundan bize el sallıyorlar. Ve bütün bir tabiat, sessizliğe ve beyaz karanlığa teslim olmadan önce, tatlı telaşını yaşıyor.

Tepelerden insanlar geliyor öbek öbek. Hepsı, güneşle denizin milyonuncu kez kavuşmasını gözleri yaşarak izleyebilmek için toplanmaya başlıyor. Bir zamanların şenlik ateşlerinin eksik olmadığı yaylada, bizlerden yüzlerce yıl önce yaşayan insanların bu pratiği yapıp yapmadığından bah eder, burada kendilerini bir aine teslim ediyorlar. Büyük bir sessizlik anına daha şahitlik ederken, tabiatın dengesinin görkemi karşısında susmanın en güzel eylem olduğunu biliyor herkes. Büyük bir sükunetle o vedanın, son anına kadar bekleniyor; bir sürü şey söylenebilir ama söylenmiyor. Uzaklardakiler düşünülüyor, bir daha asla görülemeyecek olanlar, burada olması istenenler... Dilekler tutuluyor, bir dahaki sefere onların da burada, bu tepede olması dleniyor. Çok uzak noktalarda, denizlerin içinde tüm bedenlerini suya teslim etmiş olan insanlar varken, burada soğuk bir tepede güneşi uzaktan selamlayan insanlar da var. Hep var olacaklar da.

Oradaki insanlardan biraz uzakta, olan biteni seyrederken yavaş yavaş toplanma vaktinin geldiğini düşündüm. Üzerinde oturduğum çimenleri, benden iki ay sonra beyaza teslim olacaklar diye düzeltmedim, nasıl olsa kar yağdığında her yer çitlenecekti. Hiç tanımadığım o insanlarla vedalaştım, sessizce. Sonra, o tepeden aşağı yürümeden evvel, son bir kez daha baktım engin ufka. Birazdan güneş, Karadeniz'le ve bizlerle vedalaşacak, Sezen Aksu'nun dediği gibi, "Bir günü daha yaşamış/ Şu geçip giden ömrün" dizelerinden mülhem.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

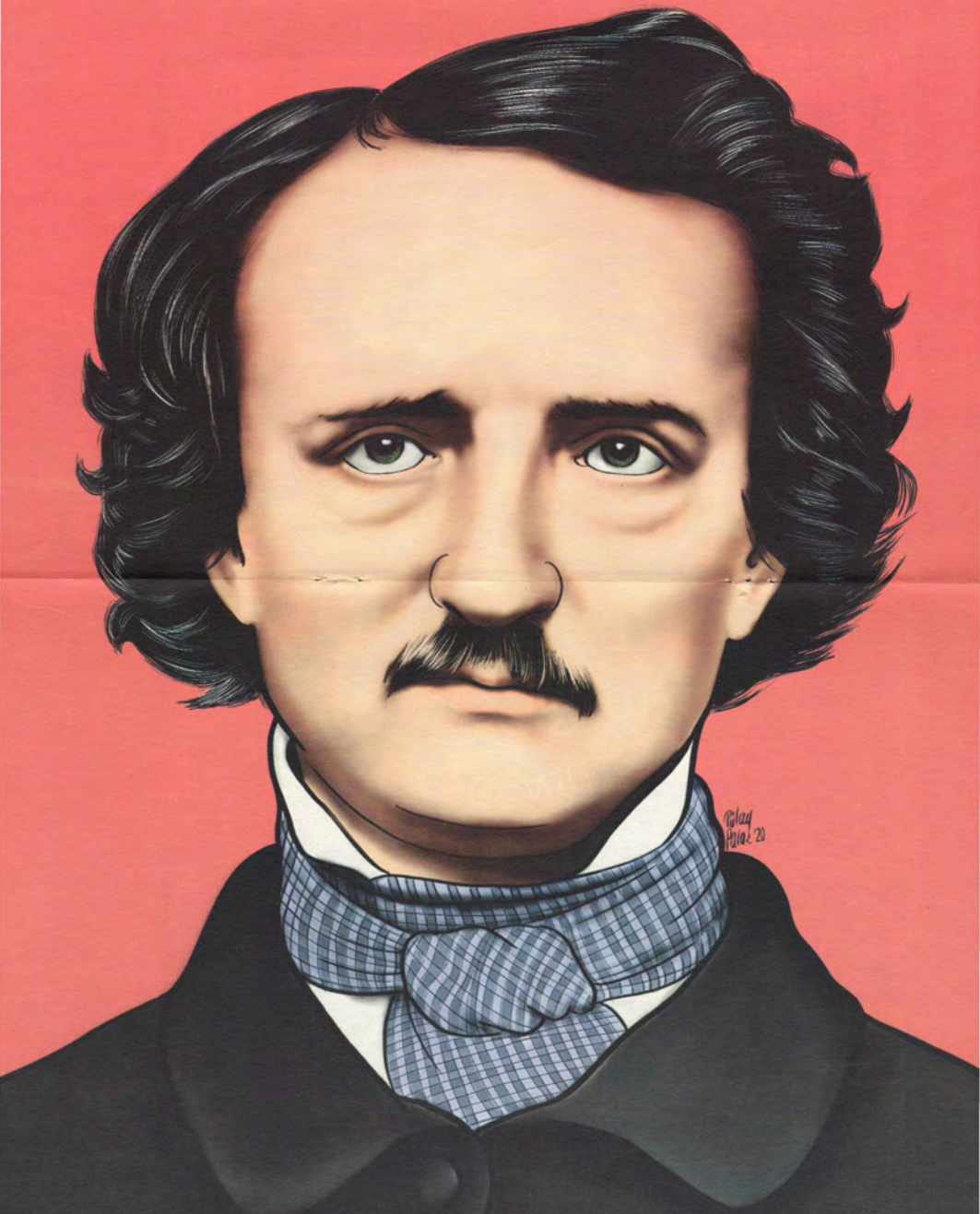

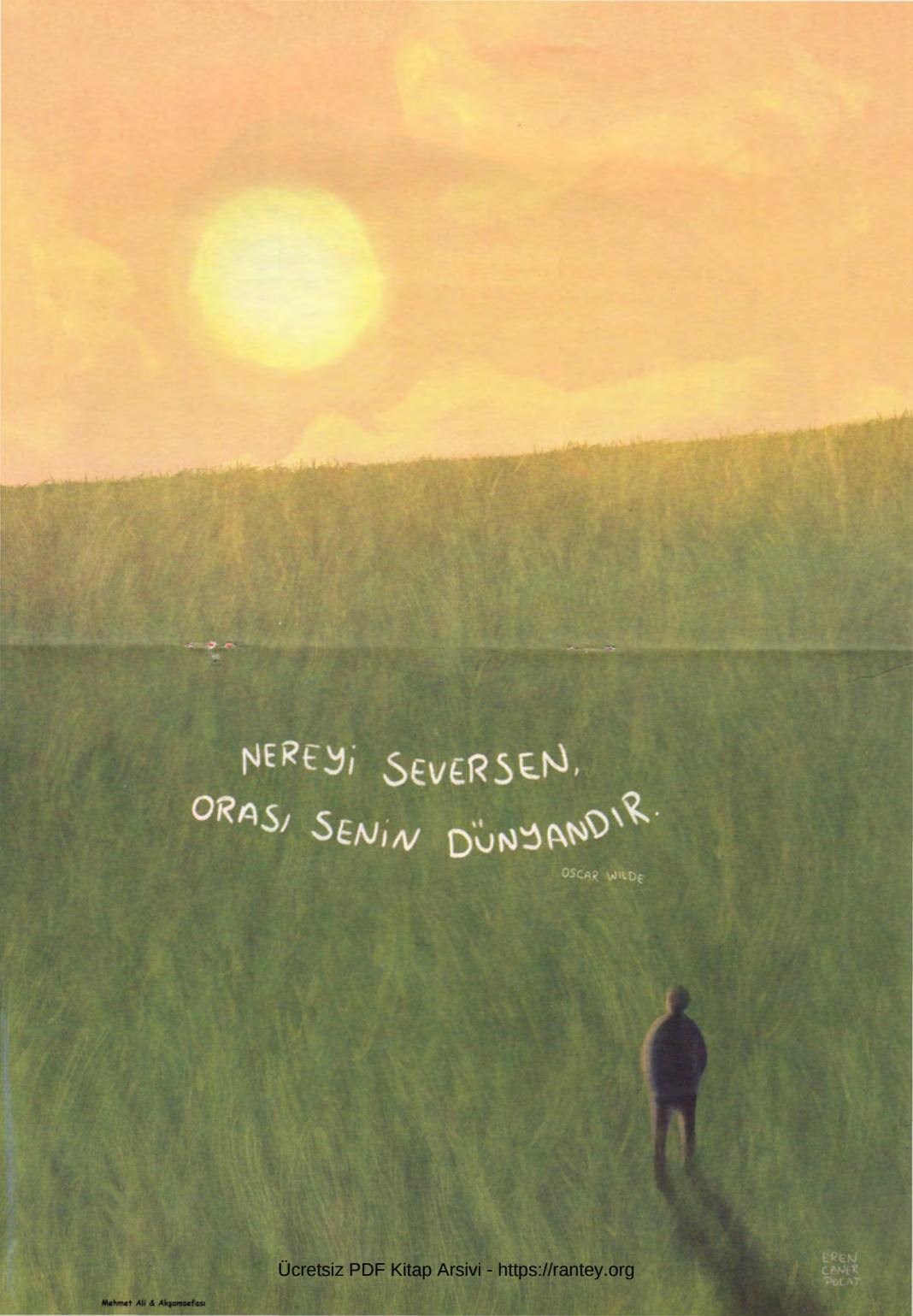
M

Mehmet Ali

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

NEREYİ SEVERSEN,
ORASI SENİN DÜNYANDIR.

OSCAR WILDE

NATSUME SOSEKI

Dağ patikasını tırmanırken şöyle düşündüm:
Sadece aklın istikametinde hareket edersen insanlardan uzaklaşırsın. Duygularınla hareket edersen sürüklenirsin. Ruhunu açarsan ve dilediğin gibi yaşamazsan sıkışırsın. Nasıl bakarsan bak, insanlarla yaşamak zordur.
Bu zorluk arttıkça dünyadan uzaklaşmak ve sakın bir yerlere gitmek istersin. Nereye gidersen git bu zorluğun seninle geleceğini anladığın zamansa şiir doğar, resim can bulur. Dünyamızı oluşturan şey Tanrı da şeytan da değildir aslında. Sadece evinin hemen yanında veya karşısında yaşam süren komşularıdır. İnsanlar âleminde yaşamak zor diyerek kaçıp gidebileceğin bir düşler ülkesi yoktur. Öyle bir yer varsa da burası olsa olsa insanların olmadığı bir yer olur. İnsanların olmadığı bir yerde yaşamak da toplumla yaşamaktan zor olsa gerek.
Yaşayabileceğin en iyi yer burasıysa ve burada sunulanlarla yaşamak zorsa, zorluklara olabildiğince hoşgörü göstermen ve sürdürdüğümüz kısıcık yaşamı güzelleştirmen gerekir. Böylece adına şairlik denilen meslek doğar, ressam adında ulaklar peyda olur. Her sanatçı insanların dünyasına sükûnet getirdiği, onların kalplerini zenginleştirdiği için değerlidir.